

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА
Факультет фінансів

Кафедра фінансів імені Віктора Федосова

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА	«Митне адміністрування та посередництво»
ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ	07 «Управління та адміністрування»
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»

Форма навчання: _____ денна _____
очна (денна), заочна, дистанційна

КВАЛІФІКАЦІЙНА МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

на тему «Сучасні тенденції та перспективи розвитку ринку митного посередництва в Україні»

(назва теми)
здобувача Лавриненко Марії Вікторівни
(ПІБ, підпис)

Науковий керівник: к.е.н., доцент Г.Б. Коломієць
(науковий ступінь, учене звання, ПІБ)

(підпис)

Робота допущена до захисту перед екзаменаційною комісією з атестації здобувачів вищої освіти (ЕК)

Завідувач кафедри: професор А.Є. Буряченко
(науковий ступінь, учене звання, ПІБ)

(підпис)

Київ 2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ МИТНОГО ПОСЕРЕДНИЦТВА	7
1.1. Соціально-економічна сутність, функції та роль митного посередництва	7
1.2. Нормативно-правове регламентування митного посередництва в Україні	19
1.3. Механізми та інструменти забезпечення митної безпеки у системі економічної безпеки держави	28
РОЗДІЛ 2 СУЧАСНА ПРАКТИКА МИТНОГО ПОСЕРЕДНИЦТВА В УКРАЇНІ	34
2.1. Роль митних посередників при переміщенні товарів через митний кордон України	34
2.2. Аналіз практики митного посередництва в Україні	42
2.3. Особливості діяльності митних посередників в умовах цифровізації та змін у митному законодавстві	58
РОЗДІЛ 3 ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МИТНОГО ПОСЕРЕДНИЦТВА В УКРАЇНІ.....	65
3.1. Міжнародний досвід регулювання митного посередництва	65
3.2. Напрямки удосконалення митного посередництва в Україні	74
ВИСНОВКИ.....	82
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	83
ДОДАТКИ.....	92

ВСТУП

Актуальність теми. Протягом останніх років митне посередництво в Україні відіграє ключову роль у підтримці та розвитку зовнішньоекономічних зв'язків країни, особливо у контексті євроінтеграційних процесів. Роль митних посередників у цих процесах особливо важлива, оскільки вони не тільки сприяють репрезентації інтересів суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, але й надають широкий спектр послуг, спрямованих на забезпечення ефективного та безпечного переміщення товарів та транспортних засобів через митний кордон.

Ці послуги включають, зокрема, декларування товарів, консультування, транспортно-логістичне планування, що є критично важливим для своєчасного та якісного виконання зовнішньоекономічних контрактів. Наявність добре розвинутого сектору митних посередників сприяє підвищенню зовнішньоекономічних показників країни та стабілізації економічної динаміки.

В умовах військових дій та пов'язаних з ними викликів, таких як втрата традиційних морських транспортних маршрутів та масштабні руйнування інфраструктури, роль митних посередників стає ще більш актуальною. Їхня діяльність допомагає зміцнити логістичні ланцюги, адаптувати транспортні маршрути та знайти альтернативні шляхи для імпорту та експорту товарів. Оцінка поточних показників діяльності митних посередників та аналіз тенденцій їх розвитку дозволяють планувати майбутні стратегії ведення бізнесу в нових реаліях.

Важливо зазначити, що для подальшого розвитку цього сектору необхідно створити сприятливі умови, в тому числі через удосконалення нормативно-правової бази, підвищення професіоналізму митних посередників та забезпечення їх доступу до сучасних інформаційних технологій. Також критично важливим є забезпечення відкритості та прозорості діяльності митних служб, що сприятиме зниженню корупції та підвищенню ефективності митного оформлення товарів.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідження в галузі митного посередництва в Україні має глибокі корені та активно розвивається завдяки

роботам таких відомих вчених, як Бережнюк І., Борисенко О., Ванін М., Гребельник О., Коробкова О., Крисоватий А., Міщенко І., Пашко П., Примаченко Д., Самойловська та інших. Їхні наукові праці охоплюють широкий спектр питань, від теоретичних основ до нормативно-правових аспектів та практичних застосувань у сфері митного регулювання та посередництва.

Тема митного посередництва залишається динамічною і відкритою для подальших досліджень, особливо в контексті постійних змін у міжнародній торгівлі та законодавстві. Зміни у міжнародних економічних відносинах, еволюція митних технологій та нові виклики у забезпеченні національної та економічної безпеки спонукають до ревізії існуючих норм та підходів.

Інновації у митній сфері, зокрема впровадження цифровізації та автоматизації митних процедур, створюють нові можливості для підвищення ефективності митного оформлення, але також вимагають глибокого аналізу їх впливу на права та обов'язки митних брокерів. Вивчення досвіду країн ЄС і адаптація кращих практик можуть допомогти Україні в реформуванні цієї сфери, а також у гармонізації вітчизняного митного законодавства з міжнародними стандартами.

Таким чином, необхідність постійних наукових досліджень у сфері митного посередництва підкреслює важливість академічної та професійної спільноти у формуванні ефективної, справедливої та конкурентоспроможної митної політики країни.

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження визначено встановлення сутності і змісту, сучасних тенденцій та перспектив розвитку ринку митного посередництва в Україні

.Враховуючи вказану мету дослідження, сформульовано наступні **завдання:**

- визначити соціально-економічну сутність, функції та роль митного посередництва;
- охарактеризувати нормативно-правове регламентування митного посередництва в Україні:

- розкрити механізми та інструменти забезпечення митної безпеки у системі економічної безпеки держави:

- визначити роль митних посередників при переміщенні товарів через митний кордон України;

- проаналізувати практики митного посередництва в Україні:

- визначити особливості діяльності митних посередників в умовах цифровізації та змін у митному законодавстві;

- . узагальнити міжнародний досвід регулювання митного посередництва;

- визначити напрямки удосконалення митного посередництва в Україні.

Об'єкт дослідження: ринок митного посередництва в Україні як економічна система, що включає суб'єктів митного посередництва (митних брокерів, логістичних компаній, імпортерів/експортерів) та їх взаємодію з митними органами й іншими учасниками зовнішньоекономічної діяльності..

Предметом дослідження: є сучасні тенденції, особливості функціонування, законодавче регулювання та перспективи розвитку ринку митного посередництва в Україні в умовах глобалізації, цифровізації та змін в економічній та нормативній сфері..

Методи дослідження. Дослідження базується на теоретичних та методологічних підходах, взятих із наукових робіт, що стосуються питань митного посередництва. У ньому використано як загальнонаукові, так і специфічні методи пізнання: абстрактно-логічний метод дозволяє аналізувати наукову літературу, проводити теоретичні узагальнення і формувати висновки про сутність митного посередництва та можливості його оптимізації; метод декомпозиції застосовується для деталізації цілей дослідження та визначення його завдань; аналітичні та синтетичні методи використані для оцінки ефективності митного посередництва в Україні.

Теоретична, методологічна і практична значимість здобутих результатів. Дослідження систематизує досвід Державної митної служби України у сфері взаємодії з митними посередниками та пропонує рекомендації для його поліпшення на основі системного аналізу, менеджменту якості, програмно-

цільового управління, розробки нової системи управління ризиками, імплементації положень митного кодексу ЄС до законодавства України,

Інформаційна основа дослідження охоплює офіційні дані від Держмитслужби України та Міністерства фінансів України, а також інші наукові дослідження та публікації, пов'язані з обговорюваною проблематикою.

Апробація матеріалів кваліфікаційної магістерської роботи. Матеріали магістерської роботи були представлені на Міжнародній науково-практичній конференції «Сучасні питання економіки та фінансів: глобальні виклики та тренди», що відбулася 7 листопада 2024 року. Тези опубліковані на тему «Митне посередництво та розвиток зовнішньоекономічних зв'язків».

Структура роботи. Кваліфікаційна магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків.

Загальний обсяг роботи 84 сторінки. Список використаних джерел налічує 37 елементів. До складу роботи входить: 13 рисунків та 9 таблиць, 3 додатки.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ МИТНОГО ПОСЕРЕДНИЦТВА

1.1. Соціально-економічна сутність, функції та роль митного посередництва

Митне посередництво відіграє ключову роль у сфері міжнародної комерції, оптимізуючи процеси митного оформлення та сприяючи зниженню витрат і часових затрат на транспортування товарів через кордони. Розуміння митного посередництва включає в себе ряд різноманітних методик, які демонструють складність даної діяльності. Зазвичай митне посередництво характеризується як процес, що включає надання послуг з формування та внесення митних декларацій. Вони можуть охоплювати питання митного законодавства, оформлення необхідних документів, обчислення митних зборів, організацію та контроль за митними перевітками, а також здійснення аутсорсингу митних процесів. Цей підхід акцентує на адміністративну роль митних агентів, які представляють інтереси імпортерів чи експортерів, забезпечуючи відповідність вимогам митного законодавства [9].

Сучасні концепції митного посередництва значно розширюють його традиційне розуміння, включаючи не тільки адміністративні обов'язки, але й широкий асортимент логістичних та консультаційних послуг [10].

Різнманітність функцій митних агентів може бути класифікована як адміністративні, логістичні, консультаційні та аналітичні завдання (Додаток А).

Митні брокери відіграють ключову роль як посередники між учасниками зовнішньоекономічної діяльності та митними установами. Такі підприємства, що займаються митним посередництвом, надають широкий спектр взаємопов'язаних послуг, включаючи декларування товарів, їх транспортування, зберігання та сортування [8, с. 117], з метою задоволення потреб суб'єктів зовнішньоекономічних відносин.

За словами науковця І.О. Бондаренка [1, с. 83], митне посередництво виступає як вид підприємницької діяльності, що орієнтований на отримання прибутку через комерційне надання послуг. Основою цієї діяльності є представлення інтересів суб'єктів у взаємодії з митними органами та надання різноманітних послуг, які сприяють ефективному митному оформленню вантажів та виконанню умов міжнародних контрактів. Хоча національне законодавство не надає точного визначення митного посередництва та його учасників, митні установи забезпечують регуляцію та контроль за діяльністю в цій сфері, зокрема такою, як митна брокерська робота, експлуатація магазинів безмитної торгівлі, ведення митних складів, вільних митних зон різних типів, а також складів тимчасового зберігання та вантажних митних комплексів [6, с. 225].

Транспортно-логістичні компанії становлять значний сегмент у галузі митного посередництва, пропонуючи розробку оптимальних маршрутів та виконання перевезень у рамках зовнішньоекономічної діяльності. Ці компанії часто надають широкий спектр додаткових послуг, у тому числі пов'язаних з митним оформленням вантажів.

Сучасні дослідники, як вітчизняні, так і зарубіжні, підкреслюють, що розвиток постіндустріальної економіки характеризується поглибленням спеціалізації праці, зростанням числа посередницьких послуг та перевагою невиробничої сфери. У постіндустріальному суспільстві посередницька діяльність займає ключове місце, стаючи механізмом для вузькоспеціалізованого надання послуг третім особам.

Посередництво є важливою частиною ринкових взаємовідносин. Зі зростанням ринкових умов, активізацією міжнародних зв'язків та виходом на зовнішні ринки, роль посередників у митній сфері також зростає. Підприємницька діяльність, що включає послуги декларування товарів та транспортних засобів, їх переміщення через митний кордон України, відіграє критичну роль у вдосконаленні умов для учасників зовнішньоекономічної діяльності [27, с. 804].

У сучасних реаліях зовнішньоекономічної діяльності, імпортери, експортери та інші учасники мають можливість вибору способу взаємодії з митними органами: безпосередньо або через залучення кваліфікованого представника з відповідними повноваженнями, який представлятиме їхні інтереси перед митницею.

Митний брокер, як професіонал у галузі зовнішньоекономічних послуг, діє як посередник між власником вантажу (імпортером або експортером) та митними установами, виконуючи декларування товарів на основі доручення при їх переміщенні через митний кордон України.

Згідно з Митним кодексом України, митний брокер визначається як підприємство, що здійснює декларування товарів і транспортних засобів комерційного призначення, що перетинають митний кордон України [18, ст. 416].

Серед суб'єктів митної діяльності виділяють не тільки державні органи, але й юридичні особи приватного права, що беруть участь у договірних відносинах у цій сфері. Одним із прикладів таких відносин є договір між митним перевізником та вантажовідправником, який дозволяє здійснювати транспортування товарів без митного супроводу і без сплати митних платежів. Ці товари зазвичай зберігаються на митних складах, де договірні відносини між власником складу та особами, що розміщують товари на зберігання, регулюються на тій же договірній основі, що й інші публічні договори [1, с. 62]. Відмова від укладення такого договору, згідно з правилами, зазвичай не допускається.

Аналогічні правила встановлено також для зберігання товарів на складах тимчасового зберігання. Відносини між митними представниками та декларантами чи іншими зацікавленими особами також базуються на договірних засадах і мають публічний характер.

Здійснений аналіз підкреслює, що суспільні відносини в митній сфері поєднують елементи публічно-правових та приватноправових відносин. Міжгалузеві взаємодії цивільного права у митному посередництві виступають у допоміжній ролі та підкріплюють ідею про те, що публічні відносини виникають як результат діяльності приватних суб'єктів. Застосування комбінованих

механізмів публічно-правового та приватноправового регулювання дозволяє забезпечити найвищу ефективність організації митних посередницьких послуг [34, с. 136].

З юридичної точки зору, митне посередництво розглядається як правовий інститут, що регулює специфічні відносини у сфері послуг, спрямованих на фасилітацію встановлення правових зв'язків між суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності та митними органами. Структура відносин у митному посередництві включає комплекс взаємодій, що складають чітку систему внутрішніх та зовнішніх зв'язків між зовнішньоекономічним учасником та посередником, між посередником та митними установами, а також між учасником та митними органами [8, с. 118].

Митне посередництво включає в себе комплекс взаємопов'язаних прав і обов'язків між посередником та учасником зовнішньоекономічної діяльності. Посередник зобов'язаний надавати юридичні або фактичні послуги, які сприяють зовнішньоекономічній діяльності свого клієнта. Відносини між ними регулюються договором, за яким учасник зовнішньоекономічної діяльності бере на себе певні зобов'язання перед посередником, зокрема оплату послуг, забезпечення виконання своїх зобов'язань, утримання від укладення аналогічних договорів з конкурентами.

Особлива специфіка митного посередництва спонукає до ретельної класифікації таких відносин. Вчені визначають критерії класифікації митних посередників на основі кількох параметрів: форми власності, господарсько-правової функції [9, с. 250], організаційно-правової форми [6, с. 7], масштабів діяльності [15, с. 28].

Залежно від виконуваних господарсько-правових функцій, митні посередники поділяються на кілька видів, таких як митні брокери, які займаються декларуванням товарів та транспортних засобів; митні перевізники, що відповідають за доставку товарів під митним контролем; і власники складів, які надають послуги зберігання товарів на законодавчо встановлені строки [26, с. 18].

Ця диференціація дозволяє забезпечити чітке визначення ролей та відповідальностей усіх учасників митних посередницьких процесів.

Враховуючи форму власності, митні посередники поділяються на державні та приватні. Територіальна локалізація митної посередницької діяльності дає підставу для виокремлення загальнонаціональних та зональних посередників. Загальнонаціональні митні посередники мають право працювати по всій території країни, в той час як зональні обмежують свою діяльність відповідною митною зоною одного регіону.

Іншим критерієм для класифікації митних посередників є розмір сплачуваних ними платежів, які включають річний обсяг декларацій товарів та загальну суму митних платежів протягом року. Це дозволяє виділити категорії великих та інших платників. Також митні посередники можуть бути універсальними або спеціалізованими, залежно від виду товарів і транспортних засобів, з якими вони працюють. Наприклад, спеціалізація може включати роботу з радіоактивними матеріалами, військовим обладнанням тощо [27, с. 804].

Класифікація діяльності митних брокерів може бути заснована на функціях, які вони виконують, включаючи комплексне митне оформлення, консультування з питань класифікації товарів згідно з ТН ЗЕД, отримання необхідних сертифікатів для вантажів, захист інтересів клієнтів у відносинах з митними органами, проведення фінансових розрахунків, консалтингові послуги тощо. Ця багатофункціональність митних брокерів є ключовою у забезпеченні ефективного ведення зовнішньоекономічної діяльності.

Діяльність митних посередників дійсно піддається класифікації за різними критеріями, але часто ці критерії можуть змінюватись або розширюватись у відповідь на розвиток економічних відносин і зміни у законодавстві, що робить складним створення універсальної класифікації митних посередників.

Митний брокер є ліцензованим суб'єктом, що виконує посередницькі функції в митній справі від імені і за дорученням клієнта, при цьому несучи повну відповідальність за дотримання митних процедур, як і власний вантажовідправник. Учасники зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД) мають

вибір: здійснювати митне оформлення самостійно через власного декларанта або залучати митного брокера. Такий вибір дозволяє гнучко підійти до управління митними процедурами з урахуванням потреб і ресурсів компанії.

Ця гнучкість важлива, адже митні брокери можуть забезпечити не тільки стандартне митне оформлення, але й складніші логістичні та консультативні послуги, які потребують спеціалізованих знань та досвіду, зокрема у випадках роботи з особливо складними категоріями товарів або при здійсненні міжнародних транзакцій (табл. 1.1).

Практика свідчить, що великі компанії часто віддають перевагу самостійному декларуванню товарів. Це особливо актуально для підприємств зі стабільно великим обсягом товарів, що підлягають митному оформленню. Навіть за умови низьких тарифів митних брокерів, для таких компаній часто вигідніше утримувати штатні позиції одного або двох атестованих митних декларантів. У випадку невеликої кількості оформлюваних товарних кодів, а також при роботі з товарами, які не відносяться до групи високого ризику, наявність двох декларантів може бути достатньою.

Ключовим аспектом роботи декларанта є глибоке розуміння митного законодавства, включаючи знання про митні коди. Сьогодні митний код складається з дев'яти цифр, де перші шість цифр вказують на товарний код за Гармонізованою системою (ГС), а додавання сьомої і восьмої цифри утворює код за Комбінованою номенклатурою Європейського Союзу (КН ЄС). Дев'ята цифра використовується для деталізації товарних позицій, відповідно до інтересів України. Для правильного та однакового розуміння класифікацій у межах ТН ЗЕД використовуються примітки до розділів та груп товарів, конкретні товарні позиції, а також Основні правила інтерпретації ТН ЗЕД, які мають юридичну силу. Це забезпечує єдність підходів до класифікації товарів у межах митного регулювання.

Коректне визначення митної вартості товару є критично важливим для встановлення суми мита та інших бюджетних платежів, що мають сплачуватися при імпорті.

Таблиця 1.1 - Порівняння можливості здійснення митних процедур власним декларантом або за допомогою митного посередника [33]

Порівняльна характеристика	Декларант у штаті	Митний посередник
Декларант має бути досвідченим фахівцем, оскільки його професійна діяльність включає численні нюанси, такі як митні коди за ТН ВЕД.	Великі компанії часто мають можливість утримувати в штаті власного декларанта. Проте, компетентність такого фахівця зазвичай перевіряється під час випробувального періоду. Кожен кваліфікований декларант також заслуговує на відповідну оплату своєї праці. Наприклад, наявність лише двох декларантів може бути адекватною при малому обсязі оформлення кодів і для товарів, що не належать до ризикованих груп.	Персонал митного брокера зазвичай характеризується вищим рівнем кваліфікації, який досягається завдяки кільком ключовим факторам: підвищені стандарти при прийомі на роботу; наявність сертифіката спеціаліста з митного оформлення; широкий спектр продукції, яку оформлюють для різних клієнтських компаній.
Правильне встановлення митної вартості товару чи вантажу критично для обрахунку митних зборів та інших платежів до бюджету.	Митна вартість товарів знаходиться під суворим контролем митних органів, а спроби заниження митної вартості можуть призвести до серйозних санкцій.	Особа, відповідальна за транспортування вантажу чи товару через кордон, заповнює документи щодо митної вартості, але часто процес декларування вартості товару вимагає додаткових заходів.
У випадках, коли митна вартість товару здається митним органам заниженою, настає необхідність її корекції. Митне декларування на території України відноситься до групи ризиків зовнішньоекономічної діяльності.	Декларована митна вартість ретельно аналізується під час митного оформлення, де джерелами інформації для перевірки служать не тільки декларація, але й внутрішні дані митних служб.	Законодавство вимагає, щоб у випадку коригування митної вартості (КМС), митні органи інформували відповідальну особу, яка має забезпечити доплату недостатчі митних платежів.
Ефективне митне оформлення засноване на глибокому розумінні митного законодавства. Для якісного виконання цих обов'язків необхідно постійно слідкувати за змінами у законодавстві та нормативно-правових актах, включаючи закони та розпорядження керівника митного поста.	Компанії, які мають в штаті власного декларанта, повинні забезпечувати його постійне професійне зростання у сфері митного права, оплачувати навчання та курси з підвищення кваліфікації. Однак, при оформленні товарів однієї категорії ТН ВЕД може спостерігатися певна "втрата" досвіду у інших аспектах роботи.	Співробітники митного брокера, регулярно оформляючи вантажі для різноманітних компаній, набувають значний щоденний професійний досвід. Водночас для них моніторинг та доступ до інформаційних ресурсів стає звичною частиною роботи, що дозволяє їм ефективно виконувати свої обов'язки.

Митна вартість підлягає строгому контролю з боку митних органів, і будь-які спроби занижити вартість ввезених товарів можуть призвести до серйозних юридичних наслідків. Декларацію про митну вартість заповнює особа, відповідальна за перевезення товару через кордон, але це лише початковий етап процесу.

Митні органи активно перевіряють заявлені вартості, використовуючи як дані з декларацій, так і іншу доступну інформацію. Якщо в результаті перевірки митна вартість товару виявляється заниженою, запроваджується процедура коригування митної вартості (КМВ). У разі КМВ митні органи інформують відповідальну особу, яка повинна провести доплату несплачених митних платежів [21].

Через складність і ризики, пов'язані з митним декларуванням, багато компаній віддають перевагу використанню послуг митного брокера. Додаткові переваги роботи з митним брокером включають:

Експертиза та досвід – митні брокери мають глибокі знання митного законодавства та процедур, що дозволяє їм ефективно управляти митними ризиками та оптимізувати процес оформлення.

Зменшення витрат – незважаючи на витрати на послуги брокера, загальні витрати на митне оформлення часто знижуються через оптимізацію процесів та уникнення помилок, що можуть призвести до штрафів.

Заощадження часу – делегування митного оформлення брокеру звільняє ресурси компанії, дозволяючи зосередитися на основній діяльності.

Представництво інтересів – митні брокери діють в інтересах своїх клієнтів, захищаючи їх перед митними органами і допомагаючи вирішувати спірні питання.

Таким чином, співпраця з митним брокером може стати ефективним рішенням для багатьох компаній, які прагнуть забезпечити відповідальне та безпроблемне митне оформлення.

Практика залучення митних брокерів у процеси митного оформлення товарів стає дедалі поширенішою серед учасників зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД). Це обумовлено низкою об'єктивних причин, які визначають необхідність передачі таких важливих завдань висококваліфікованим фахівцям. Одним із ключових факторів є складність митного законодавства України, а також потреба в постійному оновленні інформації про законодавчі зміни, що дозволяє забезпечувати відповідність усіх митних процедур вимогам закону.

Митне оформлення традиційно вважається складною процедурою, що вимагає не тільки глибоких теоретичних знань, але й практичних навичок. Враховуючи, що помилка в митному оформленні може призвести до значних фінансових втрат або юридичних санкцій, багато компаній воліють довіряти цей процес професіоналам. Митні брокери, як правило, мають високий рівень кваліфікації, підтверджений відповідними атестатами і сертифікатами. Їх досвід охоплює широкий спектр товарів і включає роботу з різними клієнтами, що дозволяє їм ефективно адаптуватися до будь-яких умов і специфікацій, забезпечуючи компетентне і швидке митне оформлення [31, с. 261].

Додатково, митні брокери займаються щоденним моніторингом змін в митному законодавстві та нормативно-правових актах, знання яких є обов'язковим для правильного оформлення вантажів. Наявність у брокерів доступу до актуальних інформаційних баз і ресурсів дозволяє їм оперативно реагувати на будь-які зміни в митних процедурах, що істотно знижує ризик виникнення проблем під час митного оформлення. Така оперативність і професіоналізм митних брокерів відіграють вирішальну роль у забезпеченні безперебійної зовнішньоекономічної діяльності компаній [6, с. 226].

Враховуючи вищевказані аспекти, багато компаній вирішують віддати перевагу послугам митних брокерів замість самостійного ведення митного оформлення. Це дозволяє їм не тільки забезпечити відповідність усіх процедур діючим законодавчим вимогам, але й оптимізувати витрати і час, витрачений на митні операції, ефективно знижуючи загальні ризики, пов'язані з митним оформленням.

Прийняття рішення про співпрацю з митними брокерами чи найм штатних декларантів часто обумовлене не лише кількістю митних операцій, але й додатковими перевагами, які надають брокерські компанії. Наприклад, для невеликих компаній, які здійснюють ввезення лише 2-3 контейнерів на місяць, наймання штатного декларанта може бути економічно неефективним через низьку регулярність завдань, пов'язаних з митним оформленням. У таких випадках користування послугами митного брокера дозволяє знижувати фіксовані витрати на заробітну плату та управління персоналом.

Для більших фірм з значною кількістю митних операцій, наприклад, з обсягом від 15 контейнерів на місяць, ситуація виглядає інакше. Такі компанії можуть розглядати можливість найму штатних декларантів, оскільки велика кількість операцій вимагає постійної уваги та спеціалізації. Проте, багато з них все ще віддають перевагу працювати з митними брокерами через додаткові послуги, які ці брокери забезпечують.

Митні брокери часто пропонують комплексний пакет послуг, що включає не лише саме митне оформлення, але й додаткові сервіси, такі як переклад документів, консультування, доставку документів до митного поста, а також перерахунок та заповнення платіжних доручень. Ці послуги суттєво спрощують щоденну роботу учасників ЗЕД, знижуючи адміністративне навантаження на бухгалтерію та управління [39, с. 128].

Значний аспект вибору між митним брокером і штатним декларантом полягає в процедурних перевагах. Укладення договору з митним брокером автоматично включає договірні відносини з власником складу тимчасового зберігання (СТЗ), що полегшує процес в'їзду товару в митну зону огляду. Це економить час та ресурси, які інакше витрачались би на безпосереднє спілкування з власником СТЗ та обговорення умов зберігання.

Водночас, деякі компанії, що пропонують логістичні послуги, зокрема управління вантажопотоками та складські операції, користуються попитом не лише як транспортні компанії, а й як багатофункціональні логістичні оператори.

Це надає їм конкурентні переваги на ринку та можливість надавати більш комплексний спектр послуг.

Співпраця з митним брокером, якщо вибір зроблено правильно, значно спрощує процеси зовнішньоекономічної діяльності, надаючи учасникам ЗЕД додаткові гарантії, що митне оформлення буде здійснено належним чином, з урахуванням всіх законодавчих вимог і найменших деталей. Важливо підкреслити, що правильно обраний митний брокер не просто виконує технічні функції, але й забезпечує комплексний підхід до всіх аспектів митного оформлення.

Митні брокери займаються широким спектром діяльності, починаючи від комплексного оформлення товарів, що ввозяться та вивозяться через митний кордон. Їхня робота включає детальне вивчення та оформлення документації, яка є ключовою для забезпечення дотримання складних митних режимів, наприклад, тимчасове ввезення або вивезення товарів. Брокери також відповідають за підбір правильних товарних кодів згідно з класифікатором ТН ЗЕД, отримання необхідних сертифікатів для вантажів, а також захист інтересів замовника в усіх інстанціях митної служби.

Значний аспект роботи митних брокерів полягає в наданні консультаційних послуг, спрямованих на оптимізацію митних та податкових відрахувань. Вони виконують всебічні розрахунки, необхідні для зменшення податкових зобов'язань до оптимального рівня, а також забезпечують професійне заповнення всієї документації, що вимагається міжнародними і національними законами.

Митні брокери також сприяють прискореному проходженню митного оформлення, забезпечуючи мінімально можливі терміни для подібних операцій. Вони виконують швидке заповнення митних документів, що дозволяє замовникам заощадити час і зменшити можливість виникнення помилок, які можуть стати причиною затримок і фінансових втрат.

Загалом, звернення до послуг митного брокера є розумним рішенням для компаній, які прагнуть оптимізувати свої митні процедури, мінімізувати ризики та

забезпечити високий рівень юридичної безпеки у своїй міжнародній діяльності [34, с. 136].

Додаткові послуги, які надають митні брокери, значно розширюють їхню корисність для компаній, які здійснюють зовнішньоекономічну діяльність. Важливість цих послуг полягає не лише в спрощенні процедур митного оформлення, а й у забезпеченні комплексного підходу до ведення міжнародного бізнесу.

Одним із ключових аспектів є консультації з питань складання та оформлення міжнародних договорів і контрактів. Митні брокери використовують свій юридичний досвід для допомоги клієнтам у правильному оформленні документації, що є критично важливим для уникнення правових помилок, які можуть призвести до затримок або фінансових втрат.

Транспортна логістика є іншою важливою сферою, де брокери виступають як незамінні консультанти. Вони допомагають оптимізувати витрати на доставку, вибираючи найбільш ефективні та економічно вигідні маршрути. Це особливо важливо для вантажів, що потребують транспортування з віддалених країн або інших континентів. Брокери аналізують різні варіанти доставки, включаючи морські, повітряні та наземні шляхи, щоб забезпечити максимальну економію на логістиці.

Консалтингові послуги з обслуговування загалом також відіграють важливу роль, допомагаючи компаніям управляти своїми вантажопотоками та налагоджувати ефективні процедури у всіх аспектах зовнішньоекономічної діяльності. Такі послуги можуть включати перевірку документації, ведення переговорів з митними органами, а також консультації з оптимізації митних платежів.

Завдяки комплексному підходу, митні брокери не лише полегшують щоденну роботу учасників ЗЕД, але й забезпечують їм значні переваги, дозволяючи сконцентрувати свої ресурси на основних бізнес-процесах, покращуючи ефективність та знижуючи загальні ризики.

1.2. Нормативно-правове регламентування митного посередництва в Україні

Митним законодавством України визначено наступних суб'єктів, що надають посередницькі послуги (рис. 1.1).

Рисунок 1.1 - Суб'єкти, що надають митні посередницькі послуги [18]

Згідно зі статтею 404 Митного кодексу України, митні органи здійснюють контроль за декількома видами діяльності, що мають особливе значення в контексті митного регулювання. До таких видів діяльності відносяться: митна брокерська діяльність, яка включає представництво інтересів учасників ЗЕД перед митними органами; відкриття та експлуатація магазинів безмитної торгівлі, де товари продаються без нарахування податків та зборів, що зазвичай стягуються в країні; відкриття та управління митними складами, які використовуються для зберігання товарів під митним контролем; організація вільних митних зон комерційного або сервісного типу, що надають можливості для ведення бізнесу з особливими митними режимами; управління складами тимчасового зберігання, куди вносяться товари на короткотривале зберігання перед митним оформленням; та відкриття та управління вантажними митними комплексами, які обладнані для обробки великих обсягів товарів.

Для здійснення будь-якого з цих видів діяльності необхідно отримати відповідний дозвіл від митних органів. Підприємства, що отримують такі дозволи, вносяться до спеціальних реєстрів, що ведуться центральним органом виконавчої

влади, який реалізує державну митну політику. На основі цих записів підприємствам видаються витяги з реєстрів, що слугують підтвердженням їх прав на провадження вказаної діяльності. Ці документи є критично важливими, оскільки без них підприємства не можуть легально функціонувати у визначених сферах митного обслуговування [18].

Стаття 416 Митного кодексу України детально визначає роль та обов'язки митного брокера. Митний брокер - це підприємство, яке спеціалізується на наданні послуг з декларування товарів та транспортних засобів комерційного призначення, які переміщуються через митний кордон України. Таке підприємство має право провадити свою діяльність в будь-якому митному органі країни, забезпечуючи відповідність усіх процесів діючим законодавствам.

Особливістю роботи митного брокера є те, що у разі скасування, анулювання чи зупинення його дозволу на митну брокерську діяльність, приймання митних декларацій, поданих таким брокером, стає неможливим. Це підкреслює високу відповідальність і важливість належного ліцензування та дотримання законів. Крім того, митний брокер несе відповідальність за будь-які правопорушення, що можуть виникнути в ході його діяльності, згідно з положеннями Митного кодексу та іншими законами України [18].

Безмитна торгівля є специфічним митним режимом, що дозволяє продавати товари, не призначені для вільного обігу на території України, у спеціалізованих магазинах. Ці магазини розміщуються у пунктах пропуску на державному кордоні або на транспортних засобах, що виконують міжнародні рейси. Вони дозволяють продаж товарів під митним контролем без стягнення митних платежів та застосування нетарифних регуляторних заходів. Товари можна переміщувати між такими магазинами без мита, дотримуючись усіх встановлених митних процедур для транзиту та безмитної торгівлі [18].

Митний склад визначається як спеціалізоване місце зберігання товарів, включаючи складські приміщення, резервуари, холодильні та морозильні камери, а також криті чи відкриті майданчики. Цей режим дозволяє зберігати іноземні та вітчизняні товари під митним контролем, із умовним звільненням від

оподаткування митними платежами, уникаючи при цьому застосування нетарифних регуляторних заходів [18].

Вільна митна зона — це окрема територія або спеціально облаштований склад, де іноземні товари можуть бути ввезені та вивезені без митних платежів та заходів нетарифного регулювання. Українські товари, у свою чергу, можуть ввозитися в такі зони з нарахуванням митних платежів та застосуванням регуляторних заходів. Ці зони також використовуються для переробки або виробництва нових товарів під митним контролем [18].

Склад тимчасового зберігання — це простір для короткотермінового зберігання товарів під митним контролем до їх поміщення в офіційний митний режим. Такі склади можуть бути обладнані як закритими, так і відкритими просторами, резервуарами, холодильними або морозильними камерами.

Вантажний митний комплекс — це спеціалізована ділянка території з відповідними будівлями та інженерними засобами, призначена для здійснення митного контролю та оформлення товарів і транспортних засобів, що перетинають митний кордон України. Цей комплекс є ключовим елементом інфраструктури для забезпечення належного митного контролю та обробки обсягів товарів та вантажів [18].

Стаття 443 Митного кодексу України визначає важливі зобов'язання для утримувачів вантажного митного комплексу, що включають низку послуг, обов'язкових для надання. Ці послуги охоплюють:

Надання посередницьких послуг з декларування товарів, які переміщуються через митний кордон України. Це означає, що вантажні митні комплекси повинні мати здатність і ліцензію для здійснення митного брокерства, допомагаючи клієнтам у виконанні необхідних митних процедур та формальностей.

Надання послуг із зберігання товарів і транспортних засобів комерційного призначення, що також переміщуються через митний кордон. Вантажні митні комплекси обладнані для забезпечення належних умов зберігання, що дозволяє підтримувати товари в належному стані під час митного контролю.

Виконання навантажувально-розвантажувальних робіт, що є критично важливим для оперативного оброблення вантажів, їх переміщення всередині комплексу, а також для підготовки до митного оформлення або відправлення після завершення митних процедур [18].

З огляду на спеціальний статус митного посередника, професійного учасника митної справи, є чітко визначені критерії для набуття такого статусу. Включені в них особливості правосуб'єктності, які охоплюють здатність брати на себе юридичні обов'язки і відповідальність, включаючи деліктоздатність, що важливо для ведення діяльності в рамках митного законодавства [26, с. 17].

Митне посередництво забезпечує істотне полегшення виконання угод для учасників зовнішньоекономічної діяльності, оскільки митні брокери беруть на себе виконання всіх специфічних завдань, від декларування до забезпечення швидкого і безпроблемного переміщення товарів через митний кордон. Це включає заповнення важливих митних документів, забезпечення відповідності з митними вимогами, а також надання допомоги у спілкуванні з митними органами, що в кінцевому підсумку створює умови для ефективної зовнішньоекономічної діяльності [6, с. 226].

Інститут митних посередників є ключовим елементом взаємодії між митними органами та учасниками зовнішньоекономічної діяльності. Завдяки своїй компетентності та професіоналізму, митні посередники виконують важливу роль у спрощенні митного оформлення, митного контролю, а також в обчисленні та сплаті митних платежів. Вони діють як зв'язкові особи, що забезпечують точність та законність усіх процедур, пов'язаних з переміщенням товарів через кордон.

На рівні Європейського Союзу роль митного представника регулюється Митним кодексом ЄС. Згідно зі статтею 5 цього кодексу, будь-яка особа, яка вступає у взаємодію з митницею, має право вибрати представника для здійснення цієї взаємодії. Митний представник може діяти від імені і за дорученням клієнта (пряме представництво) або ж від свого власного імені, але за дорученням клієнта (непряме представництво) [29]. Це дає змогу учасникам зовнішньоекономічної

діяльності гнучко налаштовувати свої взаємини з митницею залежно від своїх потреб та обставин.

В ЄС, на відміну від деяких національних систем, вимоги до кваліфікації митних представників не прописані на рівні союзного законодавства, що ставить перед митними агентами високі вимоги до самостійного забезпечення професійного рівня своїх співробітників. Такий підхід мотивує митних агентів інвестувати у підвищення кваліфікації своїх працівників, оскільки якість наданих послуг безпосередньо впливає на їхню репутацію та ефективність. Проте, в деяких країнах ЄС існують національні правила, які встановлюють специфічні кваліфікаційні вимоги для митних представників, що забезпечує єдність стандартів ведення митної діяльності в рамках країни [26, с. 17].

Ця система забезпечує гнучкість та адаптивність митного посередництва в ЄС, дозволяючи кожній країні встановлювати власні стандарти, відповідно до своїх потреб та умов, що сприяє оптимізації митних операцій та підвищенню ефективності фахівців.

Європейський кодекс етики митних агентів, розроблений CONFIAD у 2012 році та доповнений у 2015 році, є важливим документом, який встановлює основні принципи, цінності та правила поведінки для митних агентів у Європейському Союзі. Цей кодекс націлений на підтримку високих стандартів професійної етики серед митних агентів, забезпечуючи якісне виконання їхніх обов'язків і захист фінансових інтересів клієнтів та держав. Заохочуючи до правильного виконання митних процедур, кодекс допомагає захищати не тільки доходи клієнтів, але й внески в бюджети країн ЄС, сприяючи справедливому та прозорому митному адмініструванню [15, с. 32].

В митному законодавстві ЄС виділяють два типи митного представництва: пряме та непряме. У випадку прямого представництва, митний агент діє від імені та за дорученням клієнта, при цьому вся відповідальність за декларування та сплату митних платежів лежить на клієнті. Тобто, якщо митний агент виступає як гарант сплати митних платежів, то він несе солідарну відповідальність з клієнтом за виконання цих зобов'язань.

У випадку непрямого представництва, митний агент діє від власного імені, але за дорученням клієнта. В такому разі митний агент несе повну відповідальність перед митними органами щодо декларування товарів та сплати митних платежів, включно з будь-якими доплатами, які можуть виникнути під час післямитного контролю. Заінтересована особа, в такому випадку, також несе солідарну відповідальність з представником [29].

Окрім того, у ЄС немає жодних обмежень на мінімальний розмір гарантій, які митний агент повинен надати митному органу для забезпечення права надання таких гарантій. В умовах сильної конкуренції на ринку митних послуг розмір цих гарантій формується залежно від умов ринку на національному чи регіональному рівні, що сприяє адаптації митних агентів до вимог клієнтів та митних адміністрацій [29].

Роль митних агентів в ЄС критично важлива через їхню відповідальність у забезпеченні митних процедур і платежів. Вони вибирають клієнтів на основі їхньої фінансової спроможності, оскільки в разі несплати митних платежів з боку клієнта, митні органи можуть реалізувати активи митного агента для покриття боргу. Цей ризик змушує митних агентів дуже уважно відноситися до вибору клієнтів, а також підтверджує важливість наявності високих стандартів професіоналізму та кваліфікації серед митних посередників.

Європейський кодекс етики митних агентів встановлює важливі етичні норми, які забезпечують правильне та чесне виконання митних процедур, гарантуючи захист не тільки прав клієнтів, але й фінансових інтересів держав. Це сприяє створенню прозорості та ефективної митної системи в ЄС.

З огляду на суттєві відмінності в регулюванні митної діяльності між країнами ЄС, ідея стандартизації вимог до митних посередників на рівні ЄС здається не дуже реалістичною. Вимоги до кваліфікації та професійної підготовки митних агентів визначаються кожною країною окремо, що дозволяє адаптувати митне законодавство до специфічних умов та потреб країни. Такий підхід забезпечує гнучкість і сприяє кращому врахуванню національних особливостей митної політики та економіки.

Однак, приклад ЄС може бути корисним для інших країн, які прагнуть реформувати та удосконалити свою митну систему, включаючи унормування правил щодо кваліфікації та відповідальності митних посередників. Важливо, щоб кожна країна могла знайти збалансований підхід, який б враховував як міжнародні стандарти, так і національні інтереси, забезпечуючи при цьому захист прав учасників зовнішньоекономічної діяльності і сприяючи розвитку міжнародної торгівлі [29].

Звісно, застосування міжнародного досвіду в удосконаленні національного регулювання митної посередницької діяльності має велике значення для забезпечення якісних та конкурентоспроможних послуг. Розглядаючи законодавче регулювання на рівні кожної країни, важливо інтегрувати ті елементи правового регулювання, які можуть сприяти покращенню якості митних послуг та забезпеченню прозорості взаємин між митними агентами і клієнтами.

В Україні, згідно з «Правилами провадження митної брокерської діяльності та порядком контролю за їх діяльністю», які були затверджені Наказом Міністерства фінансів від 27.09.2021 року № 517, митним брокером може бути підприємство-резидент, яке зареєстроване в митних органах і внесене до реєстру митних брокерів. Це дозволяє митному брокеру обмежувати свою діяльність окремими категоріями товарів, митними режимами чи конкретними митними органами, що дає можливість спеціалізуватися та підвищувати ефективність роботи [29].

Згідно зі статтею 417 Митного кодексу України, договірні відносини між митним брокером та клієнтом є фундаментальною основою для взаємодії між сторонами та виконання митних формальностей. Ці договори укладаються безпосередньо між митним брокером та декларантом або особою, яка має від нього відповідні уповноваження. Таке документальне оформлення забезпечує легальну основу для коректного виконання митних процедур, що допомагає забезпечити відповідність усіх операцій встановленим нормам [18].

Окремо, митні брокери в Україні виконують важливу функцію у сфері декларування гуманітарної допомоги, діючи згідно з «Законом України про

гуманітарну допомогу» та відповідними митними процедурами, визначеними постановою Кабінету Міністрів України [15, с. 32]. Це підтверджує значимість ролі митних брокерів у важливих соціальних процесах, зокрема у забезпеченні доступу до необхідної допомоги в критичний час.

Таким чином, гнучкість національного регулювання, поєднана з інтеграцією кращих практик та стандартів, може створити умови для підвищення якості митних послуг та розвитку професіоналізму в галузі, відповідно до високих міжнародних стандартів.

Відповідно до Митного кодексу України, митний брокер зобов'язаний зберігати всі документи, пов'язані з митними операціями, як мінімум 1095 днів, або три роки. Зберігання включає як паперові, так і електронні версії документів. Електронні копії мають бути підписані кваліфікованим електронним підписом декларанта, що відповідає вимогам Закону України "Про електронні довірчі послуги". Важливо, що всі релевантні документи мають бути вказані у митній декларації. Паперові документи, що були передані до митного органу і не повернуті після завершення процедур, митний брокер не зобов'язаний зберігати.

Також, згідно з частиною третьою статті 412 Митного кодексу України, у разі анулювання дозволу на митну брокерську діяльність, подача заяви на отримання нового дозволу можлива не раніше, ніж через рік після офіційного анулювання попереднього дозволу. Це правило стимулює митних брокерів дотримуватись високих стандартів у своїй роботі, щоб уникнути ризику анулювання ліцензії та наслідків, пов'язаних з перервами у діяльності.

Контроль за діяльністю митних брокерів в Україні є комплексним і включає декілька ключових аспектів, визначених законодавством. Митний орган активно використовує зібрану інформацію для аналізу діяльності митних брокерів, що охоплює:

Митний орган в Україні відповідає за перевірку дотримання митними брокерами норм і вимог, які встановлені Митним кодексом України, актами Кабінету Міністрів України, та відповідними положеннями центрального органу

виконавчої влади, що займається формуванням і реалізацією державної фінансової політики.

Аналіз порушень законодавства: митний орган активно вивчає випадки, коли митний брокер міг порушити законодавство у сфері митної справи. Зокрема, це може стосуватися випадків, які призвели або могли призвести до неправомірного звільнення від сплати митних платежів, їх зменшення, або недотримання тарифних та нетарифних регуляторних заходів.

Оцінка помилок у митних деклараціях, коли перевіряється, чи є систематичні помилки у митних деклараціях, які могли б свідчити про неякісне виконання митним брокером своїх професійних обов'язків. Важливим є те, що орфографічні помилки не вважаються критичними для оцінки якості виконання обов'язків митного брокера.

Такі заходи забезпечують дотримання митного законодавства та гарантують справедливість та прозорість у сфері міжнародної торгівлі, запобігаючи можливим фінансовим втратам державного бюджету.

Інші порушення: виявляються інші порушення, як наприклад ті, що стосуються вимог статті 413 Митного кодексу України, які можуть вказувати на серйозні порушення з боку митного брокера.

Контрольні заходи включають перевірку на предмет того, чи митні брокери належним чином ведуть облік та зберігають важливі документи. Важливою частиною цього процесу є забезпечення того, що всі виявлені помилки або порушення належним чином коригуються та усуваються, що сприяє підвищенню прозорості та довіри до митного регулювання в Україні [19].

Механізм контролю за діяльністю митних брокерів в Україні включає чітку процедуру реагування на порушення. Коли митний орган виявляє порушення з боку митного брокера, він має обов'язок щомісяця до 5-го числа місяця, що настає за звітним місяцем, надсилати до Державної митної служби України (Держмитслужби) подання про застосування санкцій. Ці санкції можуть включати зупинення дії дозволу на провадження митної брокерської діяльності чи його анулювання в залежності від ступеня та характеру порушень.

Для забезпечення ефективності цього процесу, Держмитслужба використовує програмні засоби єдиного державного інформаційного веб-порталу «Єдине вікно для міжнародної торгівлі». Ці засоби дозволяють здійснювати систематичний аналіз інформації про діяльність митних брокерів, включаючи виявлення порушень законодавства у сфері митної справи. На основі цього аналізу Держмитслужба приймає рішення щодо продовження чи припинення дозволів для митних брокерів.

Цей процес не тільки забезпечує дотримання митного законодавства, але й сприяє підвищенню прозорості та відповідальності у сфері міжнародної торгівлі. Він також захищає економічні інтереси держави та її торговельних партнерів, гарантуючи, що всі митні операції проводяться згідно з встановленими правилами та стандартами.

1.3. Механізми та інструменти забезпечення митної безпеки у системі економічної безпеки держави

Митне посередництво є ключовим елементом у забезпеченні належного функціонування зовнішньоекономічної діяльності, сприяючи спрощенню митних процедур та зниженню адміністративних бар'єрів для бізнесу. Розвиток ринку митного посередництва безпосередньо пов'язаний з ефективністю механізмів забезпечення митної безпеки, оскільки саме митні брокери виступають основними агентами, які реалізують контрольні функції на митниці, забезпечуючи дотримання законодавства та оптимізацію процесів.

Економічна безпека, охоплюючи важливі сфери діяльності, є критичною для виживання держави, особливо у воєнний час. Нехтування питаннями економічної безпеки може призвести до занепаду ключових галузей, банкрутства підприємств та загального підризу системи життєзабезпечення, що становить пряму загрозу суверенітету держави.

Митна політика держави в цей час вимагає вирішення комплексу складних завдань у політичній, економічній, соціальній, і правовій сферах. Погіршення рівня захищеності населення, зростання кількості протиправних дій, які загрожують громадському порядку та безпеці, вимагають посилених зусиль у боротьбі з митними правопорушеннями та контрабандою. Ситуація ускладнюється глобальними викликами, такими як війна з російською федерацією, пандемія COVID-19, і зростаючими протекціоністськими настроями в міжнародній торгівлі.

Під економічною безпекою розуміється стан захищеності економічної сфери держави та її національних економічних інтересів від впливу зовнішніх і внутрішніх загроз та викликів, які можуть мати дестабілізуючий вплив. Забезпечення такого стану вимагає інтегрованого застосування нормативно-правових, організаційно-інституційних, технічно-технологічних та інноваційно-інвестиційних заходів. Ця концепція включає також митну безпеку, яка виступає важливою складовою загальної економічної безпеки і має на меті захист економічних інтересів країни.

Враховуючи наявність військових дій на території України, визначення та класифікація митних ризиків вимагає особливої уваги до військових та невійськових аспектів. Військові загрози мають безпосередній вплив на митну безпеку країни, адже конфлікт може призвести до перешкод у митному регулюванні, ускладнення логістики та зростання контрабанди та інших порушень.

Об'єктом захисту від небезпек у контексті митної безпеки, згідно з Митним кодексом України, є митні інтереси держави. Ці інтереси охоплюють широкий спектр аспектів, включаючи забезпечення законності і порядку в митних справах, захист економіки від нелегальної діяльності, зокрема контрабанди та інших порушень митних правил, а також відстоювання економічних інтересів країни на міжнародній арені. Законодавче забезпечення цих аспектів створює правову основу для дій митних органів, направлених на підтримання стабільності та безпеки в умовах зовнішньоекономічної діяльності.

Таке широке розуміння митної безпеки дозволяє Україні формувати міцну політику у сфері митної регуляції, особливо в умовах постійних зовнішніх та внутрішніх викликів, забезпечуючи не тільки захист від негативного впливу, але й підтримку національної економіки та суспільного добробуту [20, с. 163].

З урахуванням важливості митної безпеки у забезпеченні національних інтересів України, можна виокремити кілька ключових сфер, які безпосередньо захищаються через митні механізми. В першу чергу, митна безпека спрямована на захист економічної безпеки країни, що включає стабілізацію внутрішнього ринку через регулювання імпорту та експорту товарів. Це сприяє забезпеченню вітчизняних виробників та обмеженню впливу недобросовісного імпорту, який може підривати місцеве виробництво.

Також митна безпека відіграє ключову роль у захисті зовнішньоекономічних інтересів держави. Через митні тарифи та нетарифні заходи регулювання, Україна захищає свої ринки від надмірного імпорту, що може завдавати шкоди місцевому виробництву та спотворювати конкурентні умови (Додаток В).

Враховуючи наявний військовий конфлікт, митна безпека також включає заходи, спрямовані на забезпечення національної безпеки. Це передбачає контроль за переміщенням товарів, які можуть бути використані для військових потреб, а також запобігання нелегальному ввезенню зброї та інших небезпечних матеріалів через кордон.

Загалом, митна безпека допомагає Україні відстоювати свої національні інтереси, захищаючи економіку від зовнішніх та внутрішніх загроз, підтримуючи законність і порядок у митних справах, та сприяючи стабільному розвитку національної економіки. Механізм забезпечення митної безпеки (рис.1.2), як визначено дослідниками, включає в себе взаємопов'язані і цілеспрямовані інституційні, організаційні, правові та координаційні методи і інструменти. Ці методи та інструменти, засновані на чинному законодавстві та стратегіях національної безпеки, реалізуються через митний контроль, що включає діяльність законодавчих і виконавчих органів влади, які відповідають за

реалізацію митної політики, а також інститути громадянського суспільства і незалежні громадські організації.

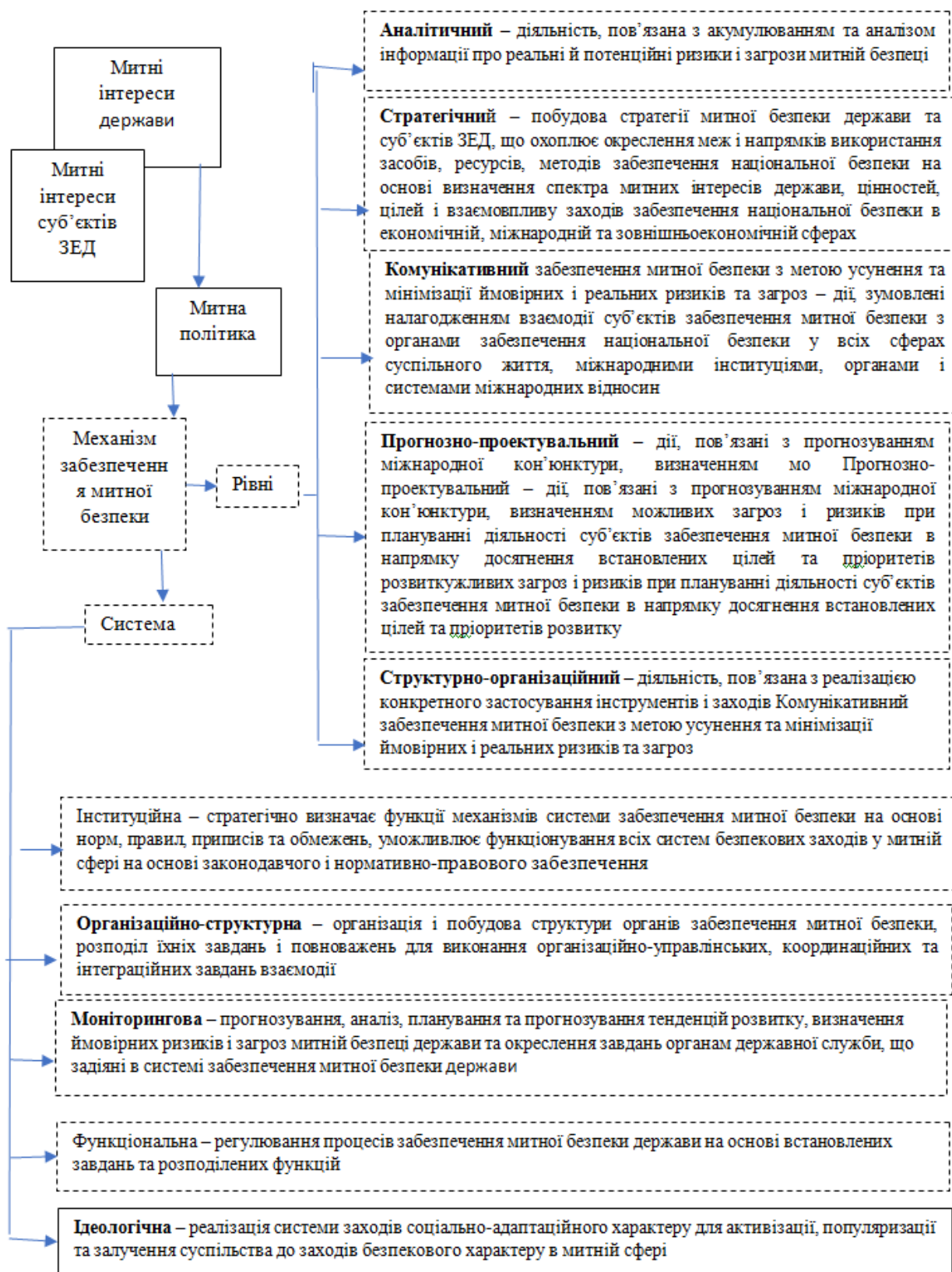

Рисунок 1.2 - Рівні та системи механізму забезпечення митної безпеки держави [13]

Подана сукупність заходів спрямована на виявлення, прогнозування, запобігання та нейтралізацію ймовірних і реальних ризиків та загроз, а також захист митних інтересів держави і суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності.

Митний контроль є інструментом, який не тільки забезпечує дотримання митного законодавства, але й сприяє виконанню фінансових завдань держави, забезпечуючи її економічну стабільність. Визначення країни походження товарів є критичним аспектом митної регуляції, оскільки це впливає на застосування митних тарифів та інших торговельних обмежень.

У контексті реформування національних митних органів, важливою задачею є створення та використання обґрунтованої інформаційної бази, яка дозволяє адекватно відображати реальний стан митної безпеки та ідентифікувати основні виклики та слабкі місця системи. Це забезпечує підставу для розробки ефективних стратегій покращення митної системи та її подальшого розвитку.

Розвиток інформаційних технологій суттєво вплинув на трансформацію митних процесів в Україні, підвищуючи точність та об'єктивність індикаторів митної безпеки. Введення Єдиної автоматизованої інформаційної системи (ЄАІС) стало центральним елементом цієї трансформації. ЄАІС інтегрує всі необхідні програмно-технічні засоби, спрощуючи і автоматизуючи процеси митного оформлення та контролю, що відіграє важливу роль у підвищенні ефективності митної роботи.

Особливо значущою частиною ЄАІС є Автоматизована система митного оформлення "Інспектор" (АСМО), яка забезпечує обробку всіх аспектів митного контролю, починаючи від моменту перетину кордону і до випуску товарів у вільний обіг. Система "Інспектор" впроваджує передові практики, подібні до тих, що використовуються у європейських митних системах, забезпечуючи всебічне покриття митного процесу та значно покращуючи його ефективність. Це дозволяє не тільки оптимізувати роботу митниці, але й забезпечує більшу прозорість та зменшує можливості для корупції та інших зловживань у митній сфері.

Інтегрована в систему АСМО, Автоматизована система аналізу та управління ризиками (АСАУР) становить комплекс програмно-інформаційних

інструментів для ефективного управління ризиками в режимі реального часу. Особливістю АСАУР є використання електронних профілів ризику, які створюються на основі алгоритмів нечіткої логіки та аналізу попередніх митних оформлень, включаючи позитивний та негативний досвід. Ці профілі сприяють розробці та реалізації заходів з управління ризиками, базуючись на економічній доцільності, аналізі ризиків та балансі необхідних ресурсів і очікуваних результатів.

Ця автоматизована система дозволяє не лише спростити митні процедури, але й значно підвищити ефективність митного контролю, забезпечуючи оперативне та точне виявлення порушень, швидке реагування на зміни у митному законодавстві та адаптацію до зовнішньоекономічних умов. Завдяки такій інтеграції, митні органи України у взаємодії з митними посередниками та сприянні митних посередників дотриманню норм та вимог митного контролю мають змогу забезпечувати високий рівень митної безпеки, що є важливим чинником у захисті економічних інтересів держави.

РОЗДІЛ 2

СУЧАСНА ПРАКТИКА МИТНОГО ПОСЕРЕДНИЦТВА В УКРАЇНІ

2.1. Роль митних посередників при переміщенні товарів через митний кордон України

Ключова роль митних посередників у процесі переміщення товарів через митний кордон України, полягає у забезпеченні ефективності виконання митних процедур і сприянні розвитку зовнішньоекономічної діяльності. В умовах зростаючого обсягу міжнародної торгівлі їхня діяльність стає дедалі важливішою для мінімізації часу та витрат, пов'язаних із митним оформленням.

Як ми визначили в Розділі I нашої роботи, український ринок митного посередництва представлений митними брокерами, митними складами, магазинами безмитної торгівлі, логістичними операторами та іншими учасниками, які допомагають суб'єктам господарювання виконувати вимоги митного законодавства. Вони виконують такі завдання, як підготовка митної документації, представництво інтересів клієнтів у митних органах, організація транспортування та тимчасового зберігання товарів. Завдяки цьому суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності отримують можливість уникнути помилок у декларуванні, прискорити процес оформлення вантажів і зменшити фінансові витрати.

Особливу роль відіграють митні брокери, які спеціалізуються на професійному декларуванні товарів та займають найбільшу питому вагу за виданими дозволами на діяльність на ринку митного посередництва (таблиця 2.1.). Вони є сполучною ланкою між бізнесом та митними органами, забезпечуючи законність і оперативність митного оформлення. Використання їхніх послуг дозволяє мінімізувати ризики, пов'язані із затримками товарів, що особливо актуально в сучасних умовах глобальної конкуренції.

Таблиця 2.1 - Питома вага зареєстрованих митних брокерів на ринку посередницьких послуг, % [21]

Категорія митних посередників	Кількість зареєстрованих суб'єктів	Питома вага, %
Митні брокери	1500	49,50
Утримувачі складів тимчасового зберігання	850	28,05
Утримувачі митних складів	620	20,46
Утримувачі вільних митних зон комерційного або сервісного типу	15	0,50
Утримувачі вантажних митних комплексів	45	1,49

Підкреслимо, що з 2014 року число митних брокерів в Україні значно збільшилось – приблизно в 4,5 рази (див. рис. 2.1), що стало результатом різних факторів, як регуляторних, так і економічних — спрощення процедур отримання ліцензій для провадження діяльності митного агента, посилення зовнішньоекономічних відносин національних компаній, більша інтеграція національних компаній у глобальні виробничі мережі, адаптація вітчизняного митного законодавства до міжнародних норм.

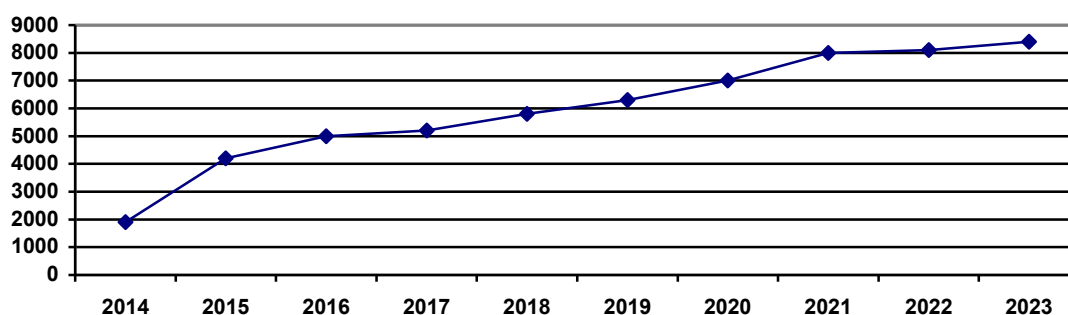

Рисунок 2.1 - Динаміка кількості зареєстрованих митних брокерів, од., кінець року, 2014 – 2023(вересень) р.р. [21]

Однією з ключових новацій, що спростила митне декларування, стало введення системи електронного декларування. Такий підхід значно прискорює процес оформлення митних декларацій, робить його більш зручним та ефективним для декларантів. В період з 2014 по 2023 рік електронне

декларування стало основним методом обробки документів як для імпорту, так і для експорту товарів (див. табл. 2.1).

Таблиця 2.2 - Частка митних декларацій форми МД-2, оформлених в Україні за процедурою електронного декларування, % [21]

Показник / рік	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Разом електронних декларацій, в т.ч.	86,11	90,67	92,35	93,83	94,78	96,27	96,63	97,04	99,07	99,53
На ввезення	91,83	94,83	96,00	97,24	97,77	98,79	99,12	99,36	99,64	99,60
На вивезення	92,78	95,49	97,29	98,88	99,23	99,33	99,50	99,60	99,63	99,71
На внутрішній транзит (каботаж)	92,42	96,04	97,23	97,56	98,92	99,58	99,55	99,81	100,00	100,00
На прохідний транзит	43,43	58,42	60,16	62,07	64,22	66,60	65,06	68,28	73,99	76,03

Згідно з інформацією з табл. 2.2, на закінчення 2023 року майже всі декларації виконувалися в електронному вигляді, окрім тих, що стосуються прохідного транзиту, де рівень електронного декларування сягав 76%. Особливість прохідного транзиту полягає у використанні електронних контрольних документів, які перевозяться за умовами накладних ЦІМ/УМВС [CIM/SMGS] [17] та книжок МДП [Carnet TIR] [21].

Отримання ліцензії для здійснення митної брокерської діяльності було спрощено завдяки Наказу Міністерства фінансів [19]. Тепер заяву на ліцензію подають у електронному вигляді через державний портал «Єдине вікно для міжнародної торгівлі». Після подачі, заява автоматично перевіряється та реєструється, після чого компанія отримує реєстраційний номер митного агента та вноситься до державного реєстру митних агентів. Витяг з реєстру автоматично формується та відправляється заявнику.

Закон України № 3926-IX від 22.08.2024, вніс суттєві зміни до Митного кодексу України у контексті євроінтеграції, що радикально змінило повноваження митних брокерів і розподілило ролі ключових учасників процесу митного декларування. Поняття «декларант», який був резидентом та учасником

зовнішньоекономічної угоди, тепер трансформувалося в «утримувача митного режиму», основна задача якого полягає в дотриманні всіх вимог митного законодавства, пов'язаних з режимом товарів. Залежно від обраного сценарію декларування, утримувач митного режиму може або не бути декларантом.

За новими правилами, «декларант» – це особа, яка відповідає за проведення митного декларування. Це може бути як резидент, так і митний брокер, залежно від форми представництва:

- як прямий митний представник, що подає декларацію від імені та на користь імпортера чи експортера, що є утримувачем митного режиму і декларантом;
- як непрямий митний представник, що подає декларацію від свого імені, але в інтересах імпортера або експортера, що залишається утримувачем митного режиму [21].

Щоб краще зрозуміти просторову та функціональну локалізацію різних видів митних посередників, важливо проаналізувати конкретні дані митної статистики України за період з 2014 по 2023 рік. Ці дані допомагають оцінити динаміку товаропотоків за напрямками руху (імпорт, експорт, транзит), за видами транспорту (загалом наземний, морський, повітряний транспорт) та за географічними напрямками міжнародних вантажоперевезень.

Таблиця 2.3 - Структура оформлених в Україні декларацій форми МД-2 за напрямом руху вантажів, % [21]

Напрямок руху/ рік	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
На ввезення	56,38	54,10	58,57	60,19	62,54	67,76	68,33	69,17	70,81	72,21
На вивезення	28,42	31,17	27,60	26,33	25,04	21,90	22,06	21,10	26,32	27,01
На внутрішній транзит (каботаж)	2,80	2,63	2,57	2,53	2,34	2,10	2,00	2,07	0,64	0,36
На прохідний транзит	12,39	12,10	11,26	10,95	10,08	8,24	7,60	7,66	2,24	0,41

Разом	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
--------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------

Важливою є детальний аналіз оформлених декларацій за напрямками руху товарів, що може виявити ключові тенденції і зміни у митній практиці (табл. 2.2).

Як показують дані табл. 2.3, протягом аналізованого періоду в Україні переважала реєстрація декларацій на імпорту товарів. У 2014 році частка таких декларацій становила 56,4% від усіх оформлених декларацій, а до 2023 року цей показник зріс до 72,21%, свідчучи про стабільне збільшення кількості та частки декларацій на ввезення товарів.

З іншого боку, частка декларацій на експорт товарів знизилась незначно — з 28,4% у 2014 році до 27,01% у 2022 році. Найбільш відчутне зменшення зафіксовано у сфері прохідного транзиту, де частка знизилась на 12% (з 12,4% у 2014 році до 0,4% у 2022 році), що пов'язано з воєнними діями на Сході країни та початком широкомасштабних військових конфліктів.

Загалом, ця тенденція відображає статистику зовнішньоекономічної торгівлі України, де обсяг імпорту значно перевищує обсяг експорту, ведучи до формування негативного сальдо зовнішньоторговельного балансу. З довгострокової перспективи така ситуація є небажаною, оскільки сприяє втраті валютних ресурсів, підвищенню залежності від імпортованих товарів та сировини, погіршенню умов для вітчизняних виробників і зниженню рівня зайнятості населення.

Окремо важливими є дані митної статистики про фізичний обсяг товаропотоків в Україні за різними ділянками кордону (табл. 2.4).

Таблиця 2.4 - Обсяг товаропотоків в Україні за ділянками кордону, млн. тон [21]

Показник / рік	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Країни ЄС	48,52	51,34	47,98	50,67	48,76	43,48	40,68	49,62	60,36	66,24
Країни СНД	108,44	87,17	76,41	85,62	80,36	73,69	64,38	73,66	13,61	3,12
Морські пункти пропуску	140,89	133,24	130,33	126,49	175,89	211,89	228,73	209,63	76,85	56,48
Авіаційні	0,12	0,04	0,19	0,04	0,06	0,06	0,05	0,08	0,01	0,01

пункти пропуску										
Разом	297,97	271,79	254,91	262,82	305,07	329,12	333,84	332,99	150,83	125,85

За даними табл. 2.3, у період з 2014 по 2021 рік спостерігалось незначне зростання загального обсягу товаропотоку в Україні — приблизно на 12% (з 297,9 млн тон до 332,9 млн тон). Однак, у 2022 році стався значний спад фізичного обсягу товаропотоку порівняно з 2021 роком — на 55%, що було зумовлено початком повномасштабних військових дій. Разом з тим, зафіксовано кардинальну зміну в орієнтації товаропотоків: якщо раніше основний обсяг обслуговували морські пункти пропуску (від 47,4% у 2014 році до 68,5% у 2020 році), то через блокаду морських портів і пошкодження портової інфраструктури їхня частка у загальному обслуговуванні товаропотоків скоротилася.

Фізичний обсяг товарних потоків з країнами Європейського Союзу за аналізований період 2014-2023 роки зріс на 37%, при цьому частка цих потоків зросла з 16,3% до 54%. У той же час, обсяг товаропотоків з країнами СНД знизився на 87%, з одночасним скороченням частки з 36,4% до 4%.

У 2023 році основний обсяг зовнішньої торгівлі України сконцентрувався на відносинах з Європейським Союзом. Ці країни придбали 65% українського експорту, що в грошовому виразі становить 23,2 мільярда доларів, а імпорту з країн ЄС досягнув 51%, або 32,6 мільярда доларів. З іншого боку, країни СНД мали значно меншу частку в українській зовнішньоторговельній активності, з експортом лише 4% (1,6 мільярда доларів) та імпортом 2% (1,2 мільярда доларів).

Інші 31% українського експорту, що становлять 11,1 мільярда доларів, припали на різні регіони, включаючи США, Канаду, країни Азії та Африки. Імпорт з цих регіонів у 2023 році також був значним і склав 47%, або 30 мільярдів доларів. Ці дані свідчать про глобальний характер української зовнішньої торгівлі та її розширення на ринки поза традиційними партнерами з Європи та СНД.

Також традиційно високий рівень просторової централізації товарного експорту спостерігається у декількох регіонах країни — у 2019 році концентрація

експорту товарів з трьох найбільших регіонів склала 50,1%, а імпорту з трьох найбільших регіонів — 58,2% [21].

У сфері зовнішньоекономічної діяльності, заклади митного посередництва відіграють ключову роль і зазвичай розташовуються у регіонах з високою активністю міжнародної торгівлі та добре розвинуеною прикордонною інфраструктурою. Це підтверджується даними про дозволи на відкриття та експлуатацію митних складів, станом на вересень 2023 року [15, с. 34]:

У зоні діяльності Закарпатської, Черкаської митниць, а також митниці в Херсонській області, АР Крим та м. Севастополі було видано дозволи на відкриття та експлуатацію митних складів для 10-15 підприємств;

У зоні відповідальності Дніпровської та Одеської митниць кількість підприємств, які отримали дозволи на надання послуг митних складів, складає відповідно 20 та 30;

Найбільша кількість дозволів, а саме 69, була видана у зоні діяльності Київської митниці.

Така диференціація у розташуванні та кількості митних посередників пояснюється географічною та економічною специфікою регіонів, що впливає на потребу в митних послугах.

Таблиця 2.5 - Динаміка основних показників, що характеризують розвиток митного посередництва в Україні [16]

Показник	2019	2020	2021	2022	2023	Відхилення 2023 від 2019 (%)
Кількість митних посередників	1,20	1,15	1,10	1,08	1,06	-12,5%
Кількість митних декларацій	5,5	5,8	6,2	6,4	6,7	+21,8%
Середній час митного оформлення (години)	4,2	3,8	3,5	3,3	3,0	28,6%
Сума митних зборів (млрд грн)	210	220	250	270	290	+38,1%
Кількість порушень митних правил	1,5	1,45	1,40	1,35	1,30	-13,3%
Кількість електронних	60%	70%	80%	85%	90%	+50%

деклараций (%)						
----------------	--	--	--	--	--	--

Запровадження сучасних технологій та міжнародних стандартів разом із підвищенням кваліфікації митних посередників відіграють вирішальну роль у поліпшенні ефективності митного посередництва в Україні. Останнім часом спостерігається тенденція до зниження кількості митних посередників, яка з 2019 по 2023 рік скоротилася на 12,5%. Таке скорочення можна пов'язати з рядом факторів, серед яких впровадження системи "єдиного вікна" у 2016 році та подальше розгортання "електронної митниці", що змінило підходи до ведення зовнішньоекономічної діяльності.

Ці технологічні нововведення дозволили підприємствам значно більшу самостійність у веденні митних процедур, зменшуючи таким чином залежність від митних посередників. В результаті, зросла кількість великих компаній, які залучають власних митних агентів і отримують спеціальний статус операторів, що знижує загальний попит на посередницькі послуги. Особливо помітне скорочення кількості митних посередників у 2022–2023 роках може бути пов'язане зі спрощенням митних процедур під час воєнного стану та зменшенням загальної потреби у посередницьких послугах, а також зростанням кількості митних декларацій, що підкреслює зміни в секторі [34, с. 135–136].

Зростання кількості митних декларацій на 21,8% в Україні свідчить про значне збільшення обсягів зовнішньоекономічної діяльності, підтверджуючи зростання імпорту та експорту товарів. Цей показник відображає активізацію бізнес-діяльності на міжнародному рівні, що є результатом спрощення процесів ведення міжнародних торговельних операцій та покращення умов для ведення бізнесу.

Значне скорочення середнього часу митного оформлення на 28,6% вказує на покращення ефективності митних процедур завдяки впровадженню новітніх технологій та оптимізації процесів. Це сприяє швидшому оформленню товарів, що безпосередньо впливає на підвищення конкурентоспроможності українських товарів на зовнішніх ринках та оптимізує логістику в глобальних ланцюгах постачання.

Водночас спостерігається зростання на 38,1% суми митних зборів, що є важливим індикатором збільшення торговельних оборотів та загальноекономічного розвитку країни. Збільшення митних зборів свідчить про зростання вартості та обсягів імпортованих і експортованих товарів, підтверджуючи позитивний тренд у міжнародній торгівлі.

Зменшення на 13,3% кількості порушень митних правил відзначає покращення контролю та дотримання митного законодавства. Введення попереднього митного контролю через систему електронних декларацій сприяло більш ефективному виявленню та запобіганню порушенням, що допомагає у зменшенні корупційних ризиків та підвищенні загального рівня правопорядку на митниці.

Збільшення застосування електронних декларацій у сфері зовнішньоекономічної діяльності на 50% свідчить про зростання прозорості та підвищення ефективності митних процесів, що сприяє спрощенню діяльності підприємств та зниженню ризиків порушень. Впровадження електронних систем не лише дозволяє швидше та точніше ідентифікувати порушення, але й скорочує можливості для маніпуляцій, посилюючи контроль і забезпечуючи загальну безпеку у митному регулюванні.

Ці зміни відбуваються на тлі глобальних тенденцій до цифровізації та автоматизації митних процесів, що є частиною ширшої стратегії уряду України щодо інтеграції до світової економіки та підвищення її конкурентоспроможності на міжнародній арені. Виклики, що залишаються, вимагають постійної уваги та інноваційних підходів для подальшого розвитку та оптимізації митного регулювання.

2.2. Аналіз практики митного посередництва в Україні

Проведемо аналіз практики митного посередництва на прикладі провідного підприємства галузі - Приватне підприємство "Митний комплекс «Калинівка».

Його обрано через багаторічний досвід роботи в порівнянні з іншими посередниками, та завдяки великій питомій вазі в загальній кількості оформлених декларацій, покритті території послугами. До того ж на території "Калинівки" функціонують підрозділ Київської митниці Державної митної служби України, підрозділ ветеринарно-санітарного контролю, підрозділ фітосанітарного контролю, підрозділ торгово-промислової палати, склади та брокерська компанія. З 2006 року воно виступає одним із лідерів на ринку митного посередництва в Україні, надаючи комплексні послуги для митного оформлення товарів і транспортних засобів. Розташований на 33 км траси Е-95 "Київ-Одеса", комплекс знаходиться в стратегічно вигідному місці для логістичних операцій, забезпечуючи ефективне переміщення вантажів через митний кордон України.

Інфраструктура комплексу має митну зону з потужністю приймання 120 транспортних засобів, а також обладнана складами для тимчасового зберігання та митним складом. Крім цього, тут розміщено контрольно-пропускний пункт і склад митниці. Зручності включають оглядові рампи, сучасний адміністративно-побутовий корпус з парковкою і кафе, а також санітарно-побутові приміщення готельного типу для комфорту водіїв. Територія охороняється цілодобово з використанням відеоспостереження, систем автоматичного розпізнавання номерних знаків та вагового контролю транспортних засобів.

На території комплексу також функціонують ключові підрозділи державних контрольних служб, що забезпечують оперативне митне оформлення за принципом "Єдиного вікна". Це включає підрозділ Київської митниці Державної митної служби України, відділ ветеринарно-санітарного контролю, відділ фітосанітарного контролю та представництво торгово-промислової палати. Така інтеграція служб сприяє ефективності та зниженню часу на митне оформлення, що є важливим для бізнесу, що залежить від швидкості переміщення товарів через кордон [23].

Митний комплекс "Калинівка" надає широкий спектр митних брокерських послуг, включаючи інформаційно-консультаційний супровід вантажів, професійні поради з українського законодавства у митній сфері, визначення кодів товарів за

УКТ ЗЕД, попередній розрахунок митних платежів, електронне декларування та митне оформлення товарів і транспортних засобів у різних митних режимах. Ці послуги сприяють спрощенню процедур імпорту, експорту, транзиту і тимчасового зберігання. Комплекс також сприяє вирішенню питань отримання необхідних дозвільних документів від державних органів.

Комплекс розташований у зоні діяльності Енергетичної митниці Державної фіскальної служби України, що додатково підкреслює його стратегічне значення. Для суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності та митних брокерів комплекс пропонує офісні приміщення для оренди, забезпечуючи зручне розташування та доступ до всіх необхідних митних послуг.

"Калинівка" обладнана сучасними технічними засобами та інфраструктурою:

Зона митного контролю площею 24 000 кв.м.

Місце для доставки товарів з розрахунком на 120 транспортних засобів.

Складські приміщення загальною площею 1600 кв.м., у тому числі склад тимчасового зберігання і митний склад.

Офісні приміщення площею 1500 кв.м.

Контрольно-пропускний пункт із системами автоматичного розпізнавання номерних знаків та ваговий контроль.

Навантажувально-розвантажувальна техніка і стелажні системи.

Цілодобова охорона і система відеоспостереження.

Парковка для 50 легкових автомобілів.

Санітарно-побутові приміщення готельного типу для перевізників.

Така інфраструктура і різноманіття послуг робить "Калинівку" надійним партнером у галузі митного оформлення, забезпечуючи ефективність і швидкість процесів для учасників зовнішньоекономічної діяльності.

Митний термінал "Калинівка" успішно інтегрував ключові підрозділи державних контрольних органів, реалізуючи концепцію "Єдиного вікна" для ефективного митного оформлення товарів та транспортних засобів. Це значно

спрощує митні процедури для клієнтів та сприяє більш швидкому переміщенню товарів через кордон.

Термінал обладнаний зонами для приймання товарів і містить спеціалізовані митні зони Київської та Енергетичної митниць. Крім того, наявність спеціалізованих зон для обслуговування залізничного транспорту розширює логістичні можливості терміналу, забезпечуючи комплексне обслуговування клієнтів.

Послуги терміналу включають:

Інформаційно-консалтингове супроводження вантажів;

Консультації з питань митного законодавства України;

Допомога у визначенні кодів товарів за УКТ ЗЕД;

Попередній розрахунок митних платежів;

Електронне декларування;

Митне оформлення товарів та транспортних засобів у різних митних режимах (імпорт, експорт, транзит);

Консультації та допомога у отриманні необхідних дозвільних документів від державних органів.

Термінал також надає складські послуги з можливістю зберігання товарів під митним контролем, використовуючи митний склад та склад тимчасового зберігання. Для суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності та митних брокерів наявні офісні приміщення для оренди, що забезпечують додаткові зручності для ведення бізнесу.

Комфорт персоналу та клієнтів підтримується за допомогою санітарно-побутових приміщень готельного типу для перевізників та кафе громадського харчування.

Аналіз фінансового стану підприємства допомагає глибше зрозуміти поточну фінансову ситуацію та ідентифікувати тенденції змін у фінансах. Цей процес включає вивчення фінансових звітів, таких як баланс, звіт про прибутки та збитки та звіт про рух грошових коштів. Подібний аналіз виявляє ключові фактори, які впливають на прибутковість, ліквідність та капітал підприємства.

Крім того, аналіз передбачає оцінку фінансових показників, як-от коефіцієнти ліквідності, рентабельності та оборотності активів. Ці показники допомагають виявити, наскільки ефективно підприємство використовує свої ресурси та управляє зобов'язаннями.

Завдяки такому аналізу можна більш точно планувати стратегічні інвестиції та управляти ризиками, що сприяє загальному успіху підприємства у довгостроковій перспективі (Додатки В і Д).

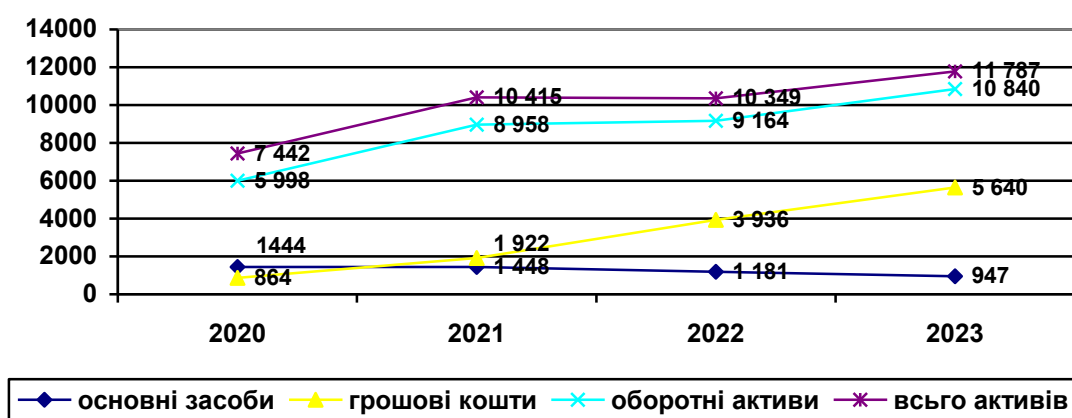

Рисунок 2.2 - Динаміка активів ТОВ «Митний термінал «Калинівка», тис. грн.

Джерело: побудовано автором за даними [23]

З динаміки активів ТОВ "Митний термінал «Калинівка»", видно як компанія адаптувалася і реагувала на зовнішні виклики та внутрішні зміни у своїй діяльності протягом останніх років. Значне зростання активів у 2021 році на 39,95% може бути пов'язане з розширенням операцій, інвестиціями в інфраструктуру або покращенням управління активами, що дало позитивний результат у збільшенні обсягу діяльності.

Невелике зниження активів у 2022 році на 0,63% може вказувати на тимчасові труднощі, такі як зниження попиту на послуги або збільшення конкуренції, що могло негативно вплинути на фінансовий стан компанії. Таке невелике зниження може також бути наслідком зовнішніх економічних факторів, які тимчасово уповільнили зростання компанії.

Відновлення зростання активів у 2023 році на 13,9% є позитивним сигналом, який свідчить про ефективне подолання попередніх викликів і може бути пов'язане з новими стратегічними ініціативами, поліпшенням ринкових умов або успішною реалізацією інвестиційних проєктів. Таке зростання підтверджує, що компанія змогла не тільки адаптуватися до змінних умов, але й знайти нові можливості для розвитку.

Стосовно залишкової вартості основних засобів, зміни вказують на певні складнощі. У 2021 році залишкова вартість зросла лише на 0,28%, що може бути ознакою мінімального оновлення або відновлення основних фондів. У 2022 та 2023 роках спостерігається зниження на 18,44% та 19,81% відповідно, що може вказувати на значні проблеми з модернізацією або амортизацією обладнання та техніки. Такі тенденції можуть вимагати додаткових інвестицій в оновлення та модернізацію для підтримки ефективності та конкурентоспроможності.

Грошові кошти компанії також показують цікаву динаміку: після значного збільшення у 2021 році на 122,45%, у наступні два роки продовжили зростати – на 104,79% у 2022 році та на 43,29% у 2023 році. Це може вказувати на зростання грошових резервів, можливо, за рахунок підвищення оперативної ефективності, збільшення оборотних активів або успішних стратегічних інвестицій.

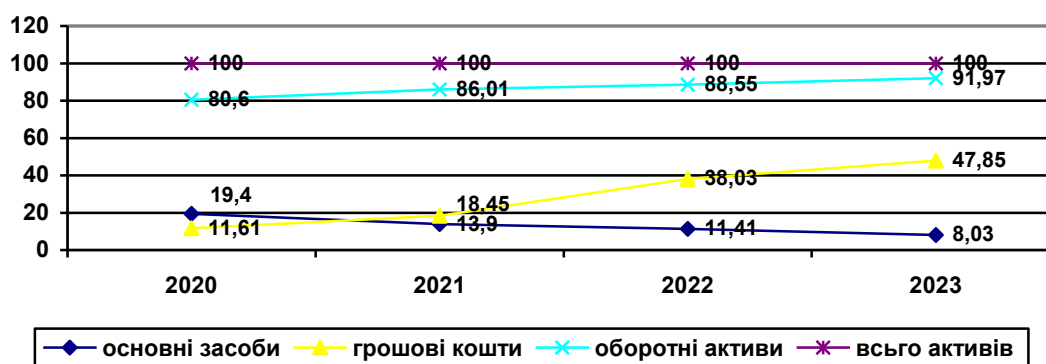

Рисунок 2.3 - Структура активів ТОВ «Митний термінал «Калинівка», тис. грн.

Джерело: побудовано автором за даними [23]

Аналізуючи динаміку структури активів ТОВ "Митний термінал «Калинівка»", представлену на рис. 2.3, можна виявити важливі тенденції у

розподілі активів компанії з 2020 по 2023 роки. Спостерігається значне зниження частки основних засобів від 19,4% у 2020 році до 8,03% у 2023 році. Це може свідчити про амортизацію основних фондів без адекватних інвестицій у їх оновлення або про зміну стратегії управління активами компанії, зокрема, переорієнтацію на менш капіталомісткі види діяльності.

Водночас частка оборотних активів зросла з 80,6% до 91,97%, що підкреслює збільшення частини активів, які можуть бути швидко перетворені на грошові кошти, тим самим підвищуючи загальну ліквідність підприємства. Особливо важливим є ріст частки грошових коштів з 11,67% у 2020 році до 47,85% у 2023 році. Таке збільшення грошових активів вказує на значне підсилення ліквідності та платоспроможності "Митного терміналу «Калинівка»". Це може бути результатом ефективного управління капіталом, збільшення прибутковості або успішних інвестиційних стратегій, що дозволяє компанії мінімізувати фінансові ризики та покращувати загальний фінансовий стан.

Аналізуючи динаміку пасивів ТОВ "Митний термінал «Калинівка»" за даними рис. 2.4, можна виявити ключові зміни у фінансовій структурі компанії з 2020 по 2023 рік. Загальний обсяг пасивів компанії в 2021 році значно зріс, на 39,95% порівняно з 2020 роком, що може вказувати на активізацію інвестиційної діяльності або на збільшення кредитного портфеля.

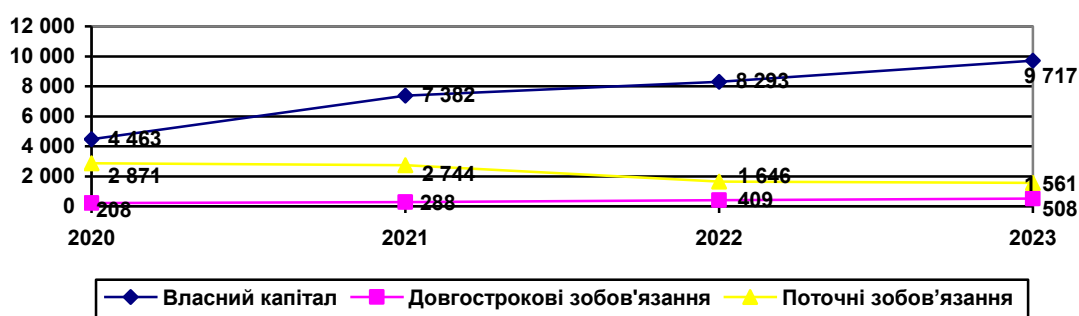

Рисунок 2.4 - Динаміка пасивів ТОВ «Митний термінал «Калинівка», тис. грн.

Джерело: побудовано автором за даними [23]

Проте у 2022 році спостерігалось невелике зменшення пасивів на 0,63%, що могло бути викликане погашенням боргів або зменшенням зовнішнього фінансування. У 2023 році пасиви знову зросли на 13,9%, що може свідчити про відновлення зростаючих тенденцій у фінансуванні.

Що стосується власного капіталу, то його зростання в 2021 році на 65,4% може бути результатом реінвестування прибутку або додаткових внесків власників. У 2022 та 2023 роках продовження зростання власного капіталу на 12,34% та 17,17% відповідно підкреслює стабільне фінансове зміцнення компанії.

Довгострокові зобов'язання також показали зростання протягом усього аналізованого періоду: на 38,46% у 2021 році, на 42,01% у 2022 році та на 24,21% у 2023 році. Це зростання може свідчити про збільшення довгострокових інвестицій або про залучення довгострокових кредитів для розвитку діяльності.

На відміну від цих позитивних тенденцій, поточні зобов'язання показали зменшення: на 4,42% у 2021 році, на 40,01% у 2022 році та на 5,16% у 2023 році. Зниження поточних зобов'язань може бути ознакою ефективного управління короткостроковими фінансовими зобов'язаннями або свідченням зменшення операційних витрат.

Ці зміни в структурі пасивів відображають загальну фінансову стратегію компанії та її здатність адаптуватися до змінних умов ринку, підтримуючи стабільність та платоспроможність.

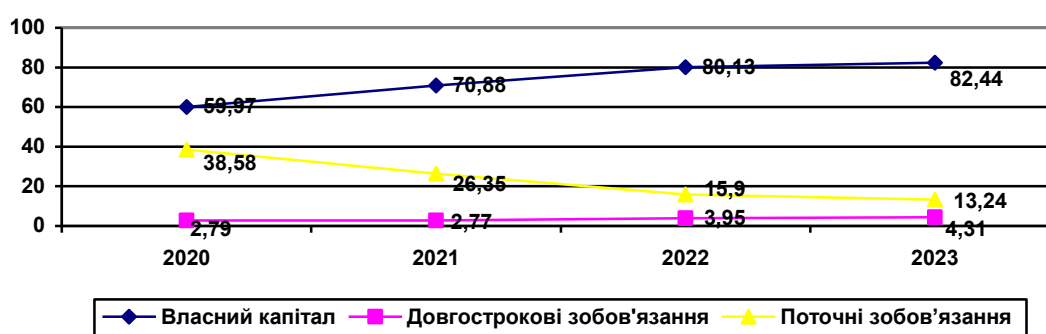

Рисунок 2.5 - Структура пасивів ТОВ «Митний термінал «Калинівка», тис. грн.

Джерело: побудовано автором за даними [23]

Аналіз змін у структурі пасивів ТОВ "Митний термінал «Калинівка»" за період з 2020 по 2023 роки, як видно з рис. 2.5, демонструє значні зрушення у співвідношенні власного капіталу, довгострокових і поточних зобов'язань. Зокрема, частка власного капіталу в структурі пасивів зросла з 55,97% у 2020 році до 82,44% у 2023 році. Це зростання може свідчити про підвищення фінансової стабільності підприємства та його здатності фінансувати діяльність за рахунок власних ресурсів, що є позитивним сигналом для інвесторів і партнерів.

Частка довгострокових зобов'язань також зросла, хоч і не так значно, з 2,79% у 2020 році до 4,31% у 2023 році. Збільшення цієї частки може вказувати на стратегію залучення довгострокового фінансування для розвитку та модернізації підприємства, що також може включати інвестиції в основні засоби або розширення діяльності.

Натомість частка поточних зобов'язань значно знизилася, з 38,58% у 2020 році до 13,24% у 2023 році. Це зменшення може свідчити про покращення ліквідності компанії та її здатності вчасно розраховуватися за короткостроковими зобов'язаннями, що підвищує її фінансову безпеку і зменшує залежність від короткострокового зовнішнього фінансування.

Зниження частки позикових коштів у фінансуванні підприємства підкреслює тенденцію до незначної ролі зовнішнього боргу в господарській діяльності "Митного терміналу «Калинівка»". Це може бути ознакою консервативної фінансової стратегії, спрямованої на мінімізацію фінансових ризиків та забезпечення стабільного розвитку.

Динаміка доходів ТОВ «Митний термінал «Калинівка» наведена на рис. 2.6.

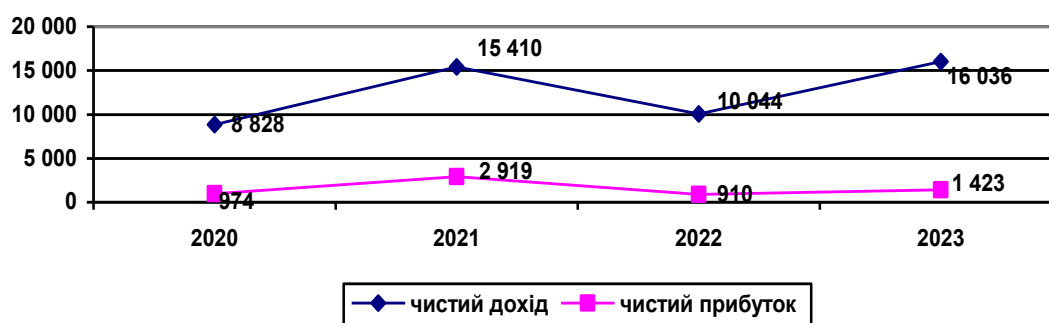

Рисунок 2.6 - Динаміка доходів ТОВ «Митний термінал «Калинівка», тис. грн.

Джерело: побудовано автором за даними [23]

Динаміка чистого доходу та чистого прибутку ТОВ "Митний термінал «Калинівка»" протягом 2021-2023 років, згідно з рис. 2.6, відображає значні коливання, зумовлені економічними та політичними подіями.

У 2021 році чистий дохід компанії зріс на вражаючі 74,56%. Таке різке зростання може бути зумовлене розширенням ринку, ефективністю діяльності, або іншими позитивними змінами в операційній діяльності. У 2022 році чистий дохід зменшився на 34,82% відносно рівня 2021 року, що можна пов'язати з негативним впливом вторгнення російських військових сил в Україну, що серйозно вплинуло на економіку країни загалом та на логістичні та митні операції зокрема. У 2023 році дохід знову збільшився на 59,66%, що може свідчити про адаптацію компанії до нових реалій, покращення умов ринку або успішне відновлення після зниження у попередньому році.

Чистий прибуток у 2021 році збільшився на 199,69%, що підкреслює високу ефективність управління та можливе зниження витрат. Проте, у 2022 році чистий прибуток зменшився на 68,82%, відображаючи значний вплив воєнних дій на фінансові показники компанії. У 2023 році прибуток знову показав зростання на 56,37%, що може свідчити про вдалу стратегію відновлення, зміцнення позицій на ринку або впровадження нових продуктивних процесів.

На основі розрахунку відносних показників визначимо рівень ліквідності підприємства (табл. 2.6).

Таблиця 2.6 - Аналіз показників ліквідності ТОВ «Митний термінал «Калинівка» у 2020-2023 р.р.

Показник	Нормативне значення	2020	2021	2022	2023
Коефіцієнт покриття	> 1	2,089	3,265	5,567	6,944
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,6 – 0,8	2,050	3,219	5,495	6,887
Коефіцієнт абсолютної	> 0 збільшення	0,039	0,045	0,073	0,058

ліквідності					
Чистий оборотний капітал, тис. грн.	> 0 збільшення	3127	6214	7518	9279

Джерело: побудовано автором за даними [23]

Дані з табл. 2.5 показують, що ТОВ "Митний термінал «Калинівка»" має стабільну фінансову позицію протягом 2020-2023 років з точки зору коефіцієнтів покриття та ліквідності. Це свідчить про відсутність у компанії проблем з платоспроможністю та здатність своєчасно розраховуватись за зобов'язаннями.

Коефіцієнт покриття, який був вище критичного значення впродовж аналізованих років, вказує на достатній рівень фінансової безпеки та здатність компанії генерувати достатньо коштів для покриття своїх поточних та довгострокових зобов'язань. Такий високий коефіцієнт може також свідчити про ефективне управління активами та пасивами.

Коефіцієнти ліквідності, які перебували вище рекомендованих значень, підкреслюють, що компанія має достатньо оборотних активів для забезпечення своїх поточних зобов'язань. Це важливий показник фінансової стійкості, який вказує на здатність компанії швидко адаптуватися до змін у ринкових умовах без значних фінансових наслідків.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності варіювався від 0,039 до 0,073 у період з 2020 по 2023 роки, що демонструє, яка частина короткострокових зобов'язань може бути негайно покрита найліквіднішими активами. Хоча ці значення здаються невеликими, важливо враховувати, що вони є достатніми в контексті специфіки господарської діяльності та загальної фінансової стратегії підприємства.

Такі показники відображають стійке фінансове становище ТОВ "Митний термінал «Калинівка»" і доводять, що компанія не тільки здатна виконувати свої зобов'язання, але й має потенціал для подальшого розвитку та інвестування в свої активи і проекти.

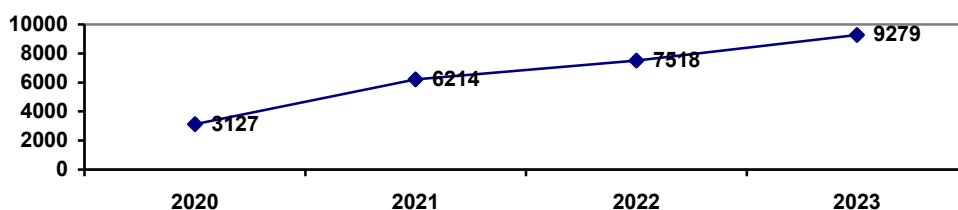

Рисунок 2.7. Чистий оборотний капітал ТОВ «Митний термінал «Калинівка», тис.грн.

Джерело: побудовано автором за даними [23]

З аналізу даних з рис. 2.7, що стосуються ТОВ "Митний термінал «Калинівка»", видно, що компанія має позитивну динаміку власного чистого оборотного капіталу протягом 2020-2023 років. Це свідчить про збільшення ресурсів, які доступні для фінансування поточної діяльності, що відбулося особливо помітно між 2021 та 2023 роками. Зростання власного чистого оборотного капіталу забезпечує компанії можливість фінансувати свою оперативну діяльність за рахунок власних коштів, а також обмежувати залежність від зовнішніх позикових джерел.

Ця фінансова стратегія не тільки сприяє підвищенню прибутковості компанії через зменшення витрат на відсотки по кредитах, але й підвищує її фінансову стійкість. Фінансова стійкість підприємства вказує на його здатність витримувати потенційні фінансові турбулентності і зберігати високий рівень операційної ефективності. Це також свідчить про значний ступінь незалежності від кредиторів, що є важливим аспектом для забезпечення довгострокової стабільності та зростання компанії.

Збільшення чистого оборотного капіталу також дає компанії більше можливостей для інвестування у нові проекти або технології, що можуть подальше покращити її ринкову позицію та конкурентоспроможність. Загалом, ці фінансові показники роблять "Митний термінал «Калинівка»" привабливішим для інвесторів і партнерів, які шукають стабільні та надійні компанії для довгострокового співробітництва.

Таблиця 2.7 - Аналіз показників платоспроможності (фінансової стійкості)
ТОВ «Митний термінал «Калинівка» в 2020-2023 р.р.

Показник	Нормативне значення	2020	2021	2022	2023
Коефіцієнт платоспроможності (автономії)	> 0,5 Збільшення	0,600	0,709	0,801	0,824
Коефіцієнт фінансування	< 1 Зменшення	0,643	0,372	0,198	0,161
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	> 0,1 Збільшення	1,089	2,265	4,567	5,944
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	> 0 Збільшення	0,521	0,694	0,820	0,856

Джерело: побудовано автором за даними [23]

Як видно з табл. 2.7, ТОВ «Митний термінал «Калинівка» у 2020-2023 р.р. мало достатню автономію і незначну залежність від позикових коштів.

Ефективне управління капіталом дозволяє ТОВ "Митний термінал «Калинівка»" швидко реагувати на зміни ринкових умов та оптимізувати свої оборотні активи для підтримки поточної діяльності.

З точки зору аналізу ділової активності, показники оборотності дебіторської та кредиторської заборгованості дають змогу оцінити, наскільки швидко підприємство отримує платежі від своїх клієнтів та як швидко саме виконує свої фінансові зобов'язання перед постачальниками. Висока швидкість оборотності дебіторської заборгованості вказує на те, що компанія ефективно збирає платежі, що підвищує її фінансову незалежність та зменшує потребу в позикових коштах.

Таким чином, стабільні та позитивні показники управління запасами, капіталом та заборгованістю відображають здатність ТОВ "Митний термінал «Калинівка»" до самофінансування та управління своїми ресурсами з високою ефективністю, що є фундаментом для їх подальшого росту і розвитку.

У 2023 році цей показник знову збільшився на 40,18%. Це вказує на коливання ефективності використання активів компанії з року в рік.

Таблиця 2.8 - Аналіз показників ділової активності ТОВ «Митний термінал «Калинівка» у 2020-2023 р.р.

Показник	Нормативне значення	2020	2021	2022	2023
Коефіцієнт оборотності активів	Збільшення	1,186	1,480	0,971	1,360
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	Збільшення	1,720	2,206	1,947	3,138
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	Збільшення	3,075	5,616	6,102	10,273
Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів	Збільшення	78,821	124,274	83,700	178,178
Коефіцієнт оборотності основних засобів (фондовіддача)	Збільшення	6,114	10,642	8,505	16,933
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	Збільшення	1,978	2,088	1,211	1,650

Джерело: побудовано автором за даними [23]

Щодо оборотності дебіторської заборгованості, то у 2022 році вона зменшилась, свідчаючи про те, що підприємство надавало комерційний кредит не дуже платоспроможним клієнтам, що могло призвести до затримок у платежах.

З іншого боку, оборотність кредиторської заборгованості в 2021 році збільшилась на 82,63%, а в 2022 році – на 8,86%, і ще раз збільшилась у 2023 році на 68,35%. Це свідчить про зменшення рівня комерційного кредиту, який надавався підприємству, і може бути ознакою покращення ліквідності.

Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів показав зростання у 2021 та 2023 роках, вказуючи на підвищення ефективності управління запасами на підприємстві. Збільшення цього показника свідчить про швидше використання запасів і можливо зменшення витрат на їх утримання.

Також коефіцієнт оборотності основних засобів, або фондовіддача, у 2021 та 2023 роках демонструє зростання, що підтверджує ефективне використання основних засобів ТОВ "Митний термінал «Калинівка»".

Останніми роками ТОВ "Митний термінал «Калинівка»" активно використовує власний капітал для фінансування своєї поточної діяльності, що свідчить про стабільну роботу в умовах ринкової економіки, де основною метою є отримання прибутку, необхідного для забезпечення сталого розвитку.

Таблиця 2.9 - Аналіз рентабельності ТОВ «Митний термінал «Калинівка» у 2020-2023 р.р., %

Показник	Нормативне значення	2020	2021	2022	2023
Коефіцієнт рентабельності активів	> 0 Збільшення	13,088	28,027	8,793	12,073
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	> 0 Збільшення	21,824	39,542	10,973	14,644
Коефіцієнт рентабельності продаж	> 0 Збільшення	11,033	18,942	9,060	8,874

Джерело: побудовано автором за даними [23]

З таблиці 2.9 випливає, що рентабельність ТОВ "Митний термінал «Калинівка»" у 2021 та 2023 роках значно зросла. Важливо відзначити, що підприємство має стабільний фінансовий стан, мінімальну залежність від позикових коштів і високу рентабельність діяльності, що робить його привабливим для потенційних інвесторів.

Діяльність митних брокерів стає ключовою при спрощенні та лібералізації митних процедур, особливо в умовах динамічних змін нормативного регулювання. Вони відіграють важливу роль у забезпеченні високого професійного рівня обслуговування учасників зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД). Митні брокери забезпечують точність заповнення документів, дотримання термінів, авторизацію в електронних базах даних, митне оформлення товарів у відповідних режимах, точний розрахунок митних платежів, правильне визначення кодів товарів за УКТ ЗЕД, оптимізацію витрат при митному оформленні, вибір найкращого способу проходження митних процедур, а також консультації щодо змін у митному законодавстві [15, с. 34].

У вересні 2022 року Україна зробила значний крок у розвитку міжнародної торгівлі та митних процедур, приєднавшись до Конвенції і запровадивши використання New Computerised Transit System (NCTS) — нової комп'ютеризованої транзитної системи. Це рішення було оголошено під час саміту «Україна-ЄС» у Брюсселі, що підкреслює важливість та масштаб змін у митному регулюванні країни. За допомогою NCTS метою є спрощення та прискорення транзитних процедур, забезпечення їхньої більшої ефективності та

безпеки, а також підвищення контролю за дотриманням митних правил, що важливо для запобігання та виявлення порушень.

Запровадження системи NCTS стало можливим завдяки початку оформлення декларацій спільного транзиту в міжнародному режимі вже з 1 жовтня 2022 року. Це значно покращує митні процедури в Україні, роблячи їх більш прозорими та менш схильними до ризиків шахрайства.

Для митних брокерів відкриваються нові можливості завдяки різним авторизаціям митних спрощень, які дозволені в рамках процедури спільного транзиту. Згідно з Постановою Кабінету Міністрів України, брокери можуть отримати такі авторизації як «загальна гарантія» з можливістю зниження розміру забезпечення базової суми на 50 або 70 відсотків, а також повне «звільнення від гарантії». Такі спрощення зменшують вартість та час проходження митних процедур і значно сприяють ефективності транскордонних перевезень, зменшуючи адміністративні бар'єри та сприяючи більш рідному руху товарів через кордони [11, с. 65].

З введенням процедури спільного транзиту обсяг обов'язків митних брокерів значно розширився, оскільки вони тепер відіграють ключову роль у виконанні різноманітних додаткових функцій, пов'язаних з митним оформленням вантажів. Серед цих нових завдань особливе місце займає електронне оформлення вантажів, яке стало можливим завдяки широкомасштабній діджиталізації митних процедур.

Митні брокери відіграють вирішальну роль у забезпеченні законності перетину кордону, що не тільки підсилює важливість їхньої професійної діяльності, але й ставить перед ними завдання забезпечення відповідності всіх процедур митному законодавству. Це, в свою чергу, вимагає від митних брокерів високого рівня знань і точності у виконанні митних формальностей, що є критично важливим для оптимізації та прискорення процесів митного оформлення та перетину кордону.

2.3. Особливості діяльності митних посередників в умовах цифровізації та змін у митному законодавстві

Митне посередництво відіграє ключову роль у міжнародній торгівлі, оскільки воно допомагає забезпечувати ефективність митних процедур, сприяючи тим самим зниженню витрат і скороченню часу, необхідного для переміщення товарів через митний кордон. Традиційно митне посередництво асоціюється з наданням послуг, які включають підготовку та подання митних декларацій. Цей процес включає низку специфічних задач, таких як консультації з питань митного законодавства, підготовка документації для митниці, обчислення митних платежів, а також організація та контроль за митними оглядами та аутсорсинг митних операцій. Ці дії підкреслюють адміністративну роль митних посередників, які виступають від імені імпортерів або експортерів для забезпечення відповідності митному законодавству [9].

Прийняття Концепції реформування державної митної служби України та введення системи авторизованих економічних операторів значно трансформувало роль і завдання митних органів. Це змінило підходи до митного оформлення, роблячи посередників в галузі митної справи більш значущими. Оскільки ефективність і оперативність митного оформлення залежить від якості роботи цих посередників, важливо забезпечити високу якість їхніх послуг для підтримки безперебійного і швидкого руху товарів через митний кордон.

Ризики, які супроводжують митну діяльність, за міжнародною конвенцією охоплюють потенційне недотримання митного законодавства. Це може включати помилки у митному оформленні, такі як неправильне нарахування митних платежів чи помилки у визначенні кодів товарів за УКТЗЕД. Ефективність взаємодії між посередницькими підприємствами і митницею має вирішальне значення для зменшення цих ризиків, забезпечуючи точність і законність всіх митних операцій.

Важливо, що діяльність посередників в області митного оформлення базується на принципах відкритості, прозорості та зрозумілості для всіх учасників

взаємодій. Це сприяє створенню довіри та упевненості серед учасників зовнішньоекономічної діяльності, знижує потенційні ризики та сприяє більш ефективному руху товарів через митний кордон [14]

Важливість принципів демократичності та відкритості доступу до даних відіграє ключову роль у підтримці прозорості та відповідальності урядів. Україна, займаючи 17 місце серед європейських країн з показником відкритості даних на рівні 84%, перевищує середньоєвропейський показник, що є 78%. Це вказує на високий рівень прозорості в країні та на відповідність українського законодавства міжнародним стандартам. Такий високий рівень відкритості даних сприяє розробці ефективних державних стратегій та впровадженню нових ініціатив, спрямованих на подальший розвиток державної політики в Україні.

У контексті митної політики, розвиток ринку цифрових технологій та аналітичних продуктів має велике значення. Ці інновації впливають на всі аспекти митної діяльності, зокрема на зниження рівня корупційних ризиків у наданні митних послуг. Інтеграція новітніх технологій дозволяє забезпечити більшу точність і прозорість у процесах митного оформлення, що зменшує можливості для корупції та підвищує ефективність митних операцій.

Пашко П.В. та Гунько К.І. в своїх роботах виділяють кілька критеріїв класифікації митних послуг, які можуть включати:

1. Тип послуги: консультування, митне декларування, забезпечення супроводу товарів через кордон, забезпечення виконання митних платежів тощо.
2. Технологічна складність: від базових до високотехнологічних рішень для оптимізації процесів.
3. Клієнтська база: послуги для малих, середніх та великих підприємств, а також специфічні рішення для окремих галузей промисловості.
4. Географія покриття: локальні, національні чи міжнародні послуги.

Розвиток та інтеграція цих класифікацій в митну практику дозволяють більш глибоко зрозуміти потреби ринку та адаптувати послуги до вимог сучасного господарювання, забезпечуючи комплексний підхід до обслуговування клієнтів на митниці (рис. 2.8).

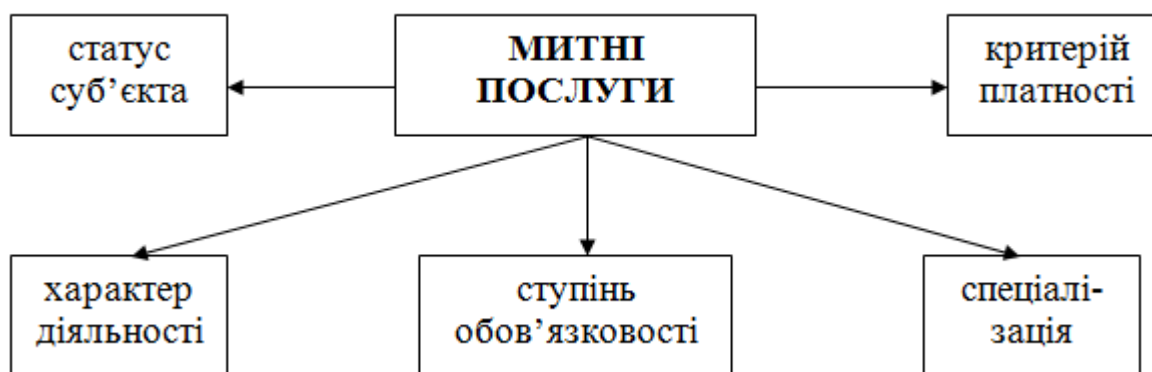

Рисунок 2.8 - Критерії класифікації митних послуг [26]

Митні послуги включають різноманітні дії, які виконують митні представники для обслуговування учасників зовнішньоекономічної діяльності, і їхня роль постійно зростає. Одним із ключових міжнародних правових актів, що регулює цю сферу, є Конвенція про спрощення і гармонізацію митних процедур. Цей документ містить розділ, який присвячено взаємодії митної служби та третіх осіб, включаючи митних брокерів [8, с. 117]. Це важливо для розуміння, як митні посередники можуть впливати на прискорення і спрощення митних процедур, полегшуючи взаємодію між бізнесом та митними органами.

Ефективність митної брокерської діяльності забезпечує ряд чинників, (рис. 2.9).

Митні брокери використовують широкий спектр програмних систем для ефективного виконання своїх професійних завдань, серед яких QDPro, MD Office, MD Declaration, MD Form, Diamond Bridge, та АСМО. Кожна з цих систем має свої унікальні функції, які призначені для спрощення та оптимізації процесів митного оформлення.

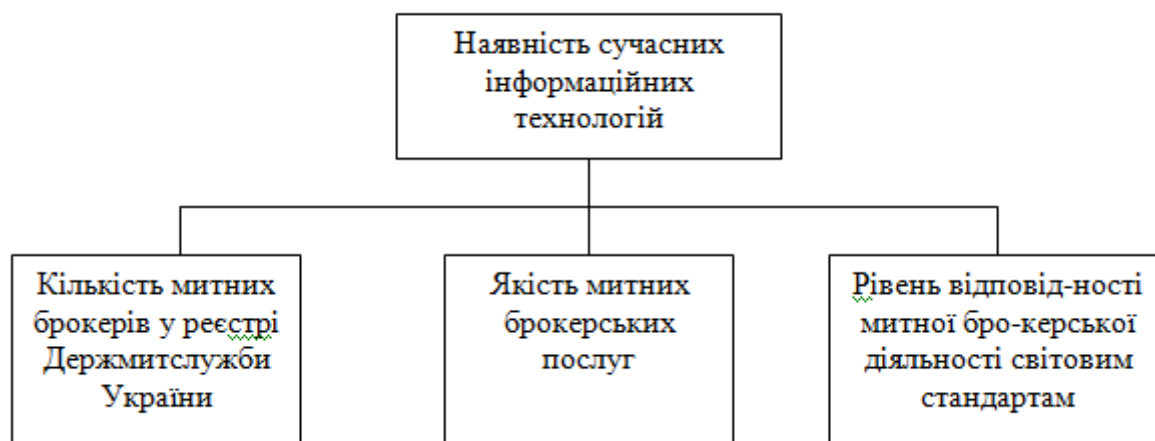

Рисунок 2.9 - Чинники, що забезпечують ефективність митної брокерської діяльності [32]

QD Professional (Quick Declaration Professional - QDPro) є одним з найбільш поширених інструментів. Ця система надає користувачам доступ до обширної бази даних, яка містить інформаційно-аналітичні матеріали, засновані на митному законодавстві України. Використання QDPro сприяє мінімізації ризиків, пов'язаних з експортно-імпортними операціями, завдяки точному і актуальному відображенню митних правил та регуляцій.

Автоматизована система митного оформлення (АСМО) «Інспектор-2006», розроблена між 1996 та 2007 роками, є ще одним важливим інструментом для митних брокерів. Система призначена для автоматизації процесів оформлення митних документів, що значно спрощує роботу митних брокерів, зменшуючи часові витрати та можливість людської помилки.

Обидві системи є життєво важливими для забезпечення прозорості та ефективності митного процесу, дозволяючи митним брокерам бути впевненими в правильності та законності їхніх операцій. Їхня роль у сучасному митному брокеражі є незамінною, адже вони допомагають відповідати на постійно змінювані вимоги митного законодавства, а також забезпечують високу швидкість обробки документації.

Професіоналізм співробітників компаній, що займаються митним оформленням, та їхнє постійне навчання є критично важливими для зниження ризиків, пов'язаних з митною діяльністю. Використання систем управління ризиками у митній справі, з урахуванням швидкого розвитку сучасних технологій, дозволяє мінімізувати ризики, пов'язані з митним оформленням.

Імплементація системи «АСМО 2.0» має позитивно впливати на прискорення та збільшення прозорості митних процедур, підвищуючи таким чином ефективність взаємодії між митними брокерами та митницями. Це, в свою чергу, сприятиме зниженню ризиків у підприємницькій діяльності в митній галузі і підвищенню ступеню довіри з боку бізнесових кіл [12, с. 120].

Введення правового режиму воєнного стану в Україні зумовило перегляд пріоритетів у реалізації завдань державної митної політики, акцентувавши увагу на посиленні безпекових аспектів та спрощенні митних процедур. Цей період, який охоплює лютий 2022 по грудень 2023 року, визначився серією значних викликів, які вплинули на митну політику країни.

Зокрема, головними викликами стали радикальне зменшення обсягів зовнішньоекономічних операцій через знищення виробничих потужностей, часткову тимчасову окупацію окремих територій України, а також релокацію підприємств. Це викликало структурні зрушення в зовнішньоторговельному обороті, що істотно ускладнило організацію контрольної функції роботи митних органів внаслідок нерівномірного розподілу навантаження на митниці та необхідності опрацювання нетрадиційних товарних груп.

Зміни в зовнішньоекономічній логістиці значно вплинули на глобальну торгівлю, внаслідок чого відбулась переорієнтація на нові регіони-лідери у сфері експорту та імпорту товарів. Ці нові торговельні вузли почали використовувати нетрадиційні види транспорту для деяких груп товарів, адаптуючись до змінних умов ринку та пошуку більш ефективних логістичних рішень.

Однак, ці зміни вплинули на бюджетні надходження від митних платежів, що зазнали суттєвих втрат. Зменшення фізичних обсягів зовнішньоекономічних операцій, особливо імпортних, разом з лібералізацією митного оподаткування

через впровадження численних пільг, таких як застосування знижених ставок або повне звільнення від оподаткування для певних категорій товарів, стали головними причинами цих втрат. Такі кроки були зроблені для стимулювання економічної активності та залучення інвестицій, однак вони мали негативний вплив на державний бюджет.

Ці зміни вимагають детального аналізу та переоцінки митної політики, з метою знаходження балансу між стимулюванням економічного зростання та забезпеченням необхідних доходів до бюджету. Адаптація до нових умов зовнішньоекономічної торгівлі вимагає гнучкості в політиці, а також використання передових практик і технологій для оптимізації митного оформлення та контролю [8, с. 117].

Ці умови спонукали до запровадження нововведень у митне законодавство, які безпосередньо вплинули на специфіку економіко-правового становища суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД) і внесли суттєві зміни у професійну діяльність митних брокерів. Зокрема, було ініційовано прийняття нормативно-правових актів, що лібералізували деякі митні процедури та модифікували порядок, обсяг та структуру надання митних брокерських послуг. Однією з важливих змін є спрощення процедур для ввезення гуманітарної допомоги та впровадження процедури спільного транзиту, що сприяло підвищенню ефективності митного оформлення та зниженню ризиків у діяльності митних брокерів.

Митне посередництво, займаючи центральне місце в процесі міжнародної торгівлі, відіграє ключову роль у спрощенні та ефективізації переміщення товарів через державний кордон. Основні функції митних посередників сприяють не лише оптимізації логістичних процесів, але й значно знижують витрати та час, потрібний для проведення митних операцій, що критично важливо для підтримки неперервності постачань у глобальному масштабі. Виконання цих функцій дозволяє митним посередникам забезпечувати безперешкодне ведення міжнародної торгівлі, сприяючи економічному зростанню та розвитку.

Сучасні підходи до митного посередництва значно розширюють сферу його застосування. Тепер це не лише виконання стандартних адміністративних процедур, а й надання широкого спектру логістичних та консультаційних послуг, що включають комплексне управління ланцюгами поставок, аналіз ризиків, оптимізацію процесів та забезпечення інформаційної підтримки [10]. В умовах глобалізації, де економіки країн стають все більш взаємопов'язаними, митні посередники стають незамінними учасниками торговельних процесів. Вони забезпечують швидке й точне оформлення митних документів, допомагають уникнути затримок, що можуть виникати через помилки в документації або невідповідність митним вимогам. Це, у свою чергу, сприяє збільшенню швидкості обігу товарів та підвищенню ефективності ланцюгів постачання.

Автоматизована система аналізу та управління ризиками Державної митної служби України (далі - АСАУР) - сукупність програмно-інформаційних комплексів, які забезпечують функціонування системи управління ризиками Державної митної служби України (далі - СУР) під час контролю із застосуванням СУР (оцінки ризику шляхом аналізу (в тому числі з використанням інформаційних технологій) поданих документів у конкретному випадку переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України з метою обрання форм та обсягу митного контролю, достатніх для забезпечення додержання вимог законодавства України з питань митної справи).

Сучасна інноваційна система, відома як «Електронна митниця», є багатофункціональною комплексною системою, яка поєднує інформаційнокомунікативні технології, сукупність механізмів їх застосування і дає змогу підвищити якість митного регулювання та вдосконалити митне адміністрування з метою посилення митної безпеки України, шляхом: - технологічного забезпечення безперервного потоку, накопичення та обробки електронної інформації між митними адміністраціями держав, органами державної влади України і суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності; - впровадження новітніх сучасних електронних процедур митного контролю і

оформлення та їх супроводження; - створення та технічної підтримки організаційно-технічних систем для функціонування всеохоплюючих автоматизованих процедур оцінки якості виконання митної справи; - інформаційного забезпечення правоохоронної діяльності та контролю за переміщенням товарів [8, с. 117]. «Електронна митниця» повинна поєднувати в собі такі підсистеми, як електронне декларування; електронний документообіг; аналіз ризиків й управління ними; контроль за транзитом; єдина міжвідомча автоматизована система збору, збереження й обробки інформації, у тому числі від органів виконавчої влади; автоматизоване виконання всіх видів державного контролю; уніфікована база нормативних і довідкових документів, які використовують у митних цілях; інформаційне забезпечення аудиту та правоохоронної діяльності.

CDS.UA (Customs Decision System) - це автоматизована система, яка оброблятиме рішення митних органів. Вона входить до числа ІТ-систем, передбачених Довгостроковим національним стратегічним планом цифрового розвитку, цифрової трансформації та цифровізації Держмитслужби і є частиною підготовки України до вступу в ЄС. CDS.UA є аналогічною європейській системі ухвалення митних рішень Customs Decision System, що була створена Європейською комісією для реалізації спільних митних процесів на території держав-членів згідно з Митним кодексом Європейського союзу. Вона повторюватиме моделі даних і формати обміну даними, які використовують в ЄС.

Впровадження CDS.UA підвищить ефективність та швидкість митного контролю, зменшить пов'язані з цим адміністративні та фінансові витрати суб'єктів господарювання в процесі зовнішньоекономічної діяльності.

CDS.UA буде інтегрована з наявними системами митниці, що забезпечить суб'єктам господарювання зручні інструменти для отримання рішень митних органів.

Функціонал системи забезпечить оформлення у формі електронних документів таких 10 типів рішень:

- авторизації АЕО;

- авторизації на застосування спрощень (у тому числі транзитних спрощень);

- реєстрації гаранта;

- авторизації на застосування процедури кінцевого використання товарів;

а також дозволів на провадження таких видів діяльності:

- митна брокерська діяльність;

- відкриття та експлуатація магазину безмитної торгівлі;

- відкриття та експлуатація митного складу;

- відкриття та експлуатація вільної митної зони комерційного або сервісного типу;

- відкриття та експлуатація складу тимчасового зберігання;

- відкриття та експлуатація вантажного митного комплексу.

Наразі забезпечується внесення до ПІК CDS.UA інформації про раніше надані Держмитслужбою авторизації та проводяться проміжні тестування.

Вже на початку грудня 2024 року ПІК CDS.UA буде введено в дослідну експлуатацію у частині авторизації АЕО та авторизації на застосування спрощень (зокрема транзитних спрощень), тобто будуть реалізовані 2 типи рішень із 10.

Крім адміністративних завдань, митні посередники беруть на себе велику частину роботи, пов'язану з відповідністю численних регуляторних вимог, що стосуються митного оформлення товарів. Вони володіють необхідними знаннями та досвідом для ефективного управління цими процесами, звільняючи компанії-експортери та імпортери від потреби глибоко занурюватися в складнощі митних регуляцій. Це дозволяє бізнесам зосередитися на своїх основних діяльностях та стратегічному розвитку.

Окрім того, митне законодавство часто піддається змінам, що вимагає від митних посередників постійного оновлення знань і вмінь для забезпечення відповідності всіх операцій актуальному законодавству, допомагаючи уникнути можливих штрафів та інших негативних наслідків [16].

Україна в останні роки здійснила значні кроки у реформуванні митного регулювання, спрямовані на спрощення процедур, збільшення прозорості та

мінімізацію корупційних ризиків у цій сфері. Завдяки впровадженню нових технологій та оновленню законодавчої бази вдалося досягти певних позитивних змін, які підтверджуються аналітичними даними. Ці зміни сприяли поліпшенню бізнес-клімату та забезпечили більшу відкритість і доступність митних послуг для підприємств та звичайних громадян.

Проте, попри значний прогрес, існують виклики, які досі потребують уваги та вирішення. Серед них — необхідність подальшого зниження бюрократичних бар'єрів, вдосконалення контрольних механізмів для протидії корупції та забезпечення більш ефективного використання інформаційних систем у митній сфері. Також важливо продовжувати роботу над розробкою та впровадженням міжнародних стандартів у митні процедури, що спростять торгівлю на міжнародному рівні й допоможуть інтегрувати Україну в світову економічну систему.

Зусилля у цих напрямках мають стати частиною комплексної стратегії, що включає законодавчі, адміністративні та технологічні інновації, які зможуть гарантувати стає та ефективне функціонування митної системи України.

РОЗДІЛ 3

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МИТНОГО ПОСЕРЕДНИЦТВА В УКРАЇНІ

3.1. Міжнародний досвід регулювання митного посередництва

Митний брокер за кордоном повинен відповідати ряду вимог, які встановлені законодавством країни, в якій він діє. Наприклад, у Канаді митним брокером може бути фізична особа, товариство або корпорація, яка діє як агент для виконання митних формальностей від імені власника або імпортера товарів. Регулювання діяльності митних брокерів у Канаді покладено на Канадське Агентство прикордонної служби (Canada Border Services Agency, CBSA), що відповідає за контроль та забезпечення дотримання митних процедур [17].

Така відповідальність забезпечує дотримання законодавчих рамок та стандартів у митній сфері, а також сприяє забезпеченню належного рівня прозорості та ефективності при ввезенні та вивезенні товарів. Митні брокери в Канаді, так само як і в інших країнах, мають відповідати строгим критеріям професійної підготовки та ліцензування, щоб забезпечувати високий рівень послуг своїм клієнтам.

Механізм регулювання митної брокерської діяльності у Канаді представлено на рис. 3.1.

Для початку кар'єри митного брокера в Канаді, кандидату необхідно мати статус громадянина або постійного жителя країни та демонструвати наявність достатніх фінансових ресурсів для ведення відповідального бізнесу. Згідно із законодавством, митний брокер може розпочати свою діяльність тільки після отримання ліцензії. Процес отримання ліцензії включає внесення фінансової гарантії в розмірі 50,000 канадських доларів, яка забезпечує захист митних та податкових органів від потенційних фінансових втрат. Таку гарантію можна

надати у вигляді готівки або засвідченого чеку. Вартість ліцензії становить 600 канадських доларів. Крім того, для підтвердження професійної кваліфікації, митні брокери щорічно складають кваліфікаційний іспит в митних адміністраціях свого регіону, за що також сплачується 200 канадських доларів [11, с. 65].

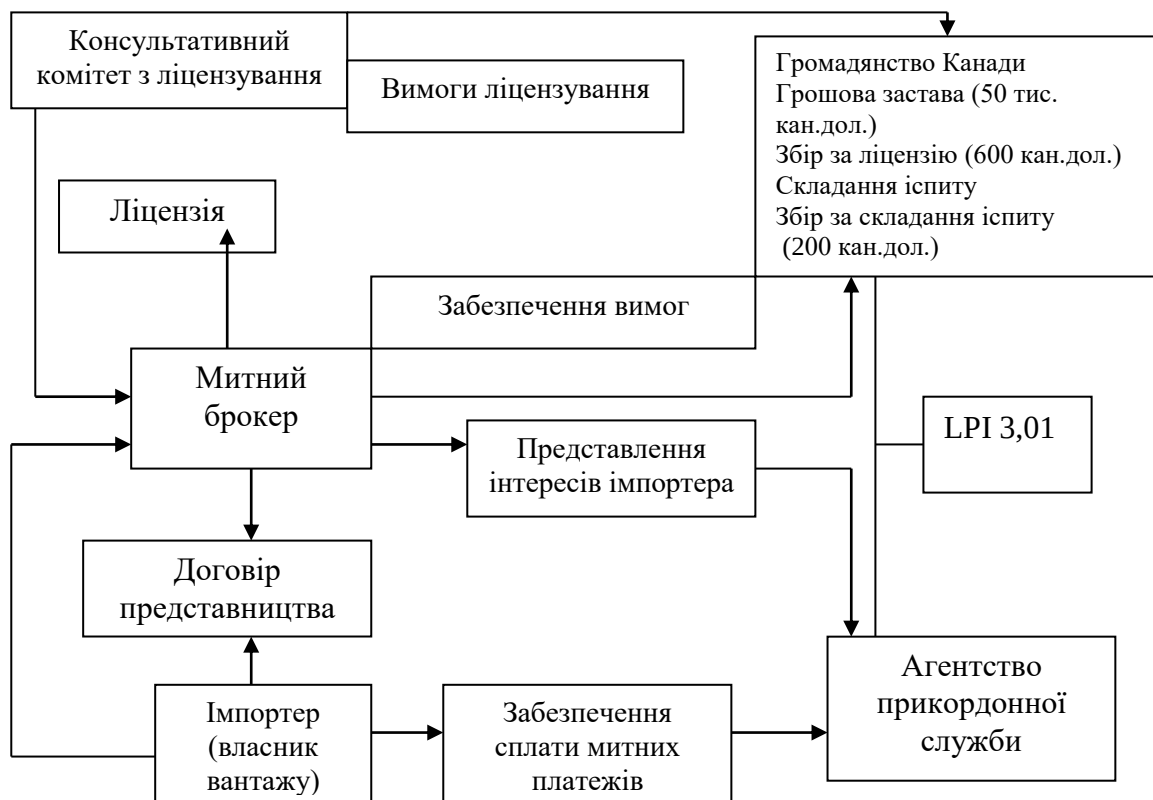

Рисунок 3.1 - Механізм регулювання митної брокерської діяльності у Канаді [25]

У ранній історії митного брокерства у Сполучених Штатах Америки діяльність агентів була нерегульованою, оскільки вони декларували вантажі від свого імені, не реєструючи операції від імені вантажоодержувачів. Ця практика спричинила численні випадки шахрайства, що стимулювало уряд США до впровадження митних правил у 1857 році, які мали на меті ліквідувати такі порушення [46]. Сьогодні митні брокери в США є приватними особами, партнерствами, асоціаціями або корпораціями, які отримали ліцензії та підлягають регулюванню митною та прикордонною службою США [49].

У США митні брокери, як ліцензовані учасники митного процесу, відіграють важливу роль у впровадженні економічної та грошової політики, регулюванні експорту та імпорту, а також забезпеченні фінансового контролю, включаючи нагляд за випуском паперових грошей та карбуванням монет. Ліцензування митних брокерів в США вимагає громадянства США як однієї з передумов отримання ліцензії. Для підтвердження своєї кваліфікації, митні брокери здають іспит у сервісних центрах United States Customs and Border Protection. За складання іспиту вони сплачують плату у розмірі 200 доларів США. Також, за процедуру отримання ліцензії належить сплатити адміністративний збір, який теж становить 200 доларів США, який спрямовується на користь адміністрації штату, де реєструється митний брокер. Ці вимоги забезпечують високий рівень професіоналізму та відповідальності серед митних брокерів, що важливо для ефективної роботи в рамках митних і прикордонних процедур США (рис. 3.2).

Рисунок 3.2 - Механізм регулювання митної брокерської діяльності у США

Діяльність митних брокерів у США має декілька унікальних особливостей, що виділяють їх роботу серед колег з інших країн. Одна з ключових вимог – це обов'язок митного брокера подавати звіт про свою діяльність до Міністерства фінансів кожні три роки після отримання ліцензії. Невиконання цього обов'язку може призвести до призупинення чи анулювання ліцензії.

У США, митний брокер виступає в ролі представника імпортера і діє від його імені, але всю відповідальність за дотримання митних правил та сплату митних зборів несе сам імпортер.

Ще одна важлива особливість митного брокерства у США полягає у системі гарантійних зобов'язань. На відміну від Канади, де митні брокери зобов'язані надавати фінансові гарантії при ліцензуванні, у США процес митного оформлення відбувається зазвичай без передоплати митних зборів. Оплата повинна бути здійснена не пізніше ніж за десять днів після перетину товарів митного кордону. Гарантійні зобов'язання у США не базуються на банківських чи страхових гарантіях, а є скоріше угодами, що дозволяють страховим компаніям втручатися у випадку збитків.

Ця система дозволяє митним брокерам та імпортерам отримувати більші кредити та суми гарантій від банків для розвитку свого бізнесу, забезпечуючи більшу прозорість та відповідальність у взаєминах з митними органами [41].

Європейський митний кодекс, який є основою для регулювання митних формальностей в Європейському Союзі, сприяє уніфікації процесів серед усіх членів ЄС. Відомий як Митний кодекс Європейського Союзу (UCC), він дозволяє будь-якій особі – фізичній, юридичній або організаційній одиниці без юридичної особи – виступати в ролі митного посередника [45].

У Європейському співтоваристві підходи до регулювання діяльності митних представників різняться. В деяких країнах, таких як Португалія, Італія, Греція та Іспанія, митні посередники повинні відповідати певним вимогам надійності та достовірності. Це означає, що доступ до цієї професії можливий тільки після проходження спеціальних державних іспитів та отримання відповідної ліцензії.

Проте існують країни в ЄС, де митні представники можуть діяти без професійної компетентності, оціненої митними органами. В цих країнах діяльність митних посередників не регулюється жорстко і дозволяє велику свободу дій. Наприклад, у Німеччині ("zollmakler") митні посередники можуть працювати без чітко визначеного статусу, а їхні взаємини з клієнтами регулюються загальним законом про комерційну діяльність.

Таким чином, митні органи ЄС забезпечують гнучкість у виборі моделі регулювання діяльності митних посередників, що дозволяє кожній країні адаптуватися до своїх внутрішніх правових традицій та потреб економіки.

У Бельгії, митний агент, відомий як "agent en douane", це фізична або юридична особа, яка професійно здійснює митні формальності щодо імпорту, експорту або транзиту товарів від свого імені чи від імені третіх осіб. Для ведення своєї діяльності, такі особи зобов'язані реєструватися в Митній Адміністрації Бельгії [43].

У Франції, митні брокери мають пройти акредитацію в митниці, що базується на оцінці їх платоспроможності, репутабельності, досвіду роботи та кваліфікації персоналу. Згідно з французьким законодавством, митний брокер визначається як особа, що професійно займається митним оформленням від імені третіх осіб [29, с. 107]. Вони також відповідальні за збір загальної суми податків з клієнтів для сплати в державний бюджет. У випадку, коли клієнт не здатен сплатити митні платежі, брокер має право самостійно покрити ці витрати, перетворюючи їх на звичайний борг клієнта перед собою. Це дає брокеру право утримувати товар до моменту погашення боргу.

В системі митного оподаткування Франції податки, як правило, сплачуються через систему передоплати або з допомогою обов'язкових фінансових гарантій, які забезпечують виконання фінансових зобов'язань перед митними органами.

Важливою особливістю роботи митних брокерів у Франції є їх подвійна відповідальність: перед клієнтом за виконання інструкцій та перед митними органами за дотримання митного законодавства. Взаємовідносини між брокером і

клієнтом регулюються через договір, який зобов'язує брокера виконувати вказівки клієнта та надавати актуальну інформацію щодо митних процедур. Невиконання цих вимог може призвести до фінансових компенсацій на користь клієнта, якщо результати діяльності не відповідають його очікуванням.

Схема регулювання митної брокерської діяльності у Франції представлена на рис. 3.3.

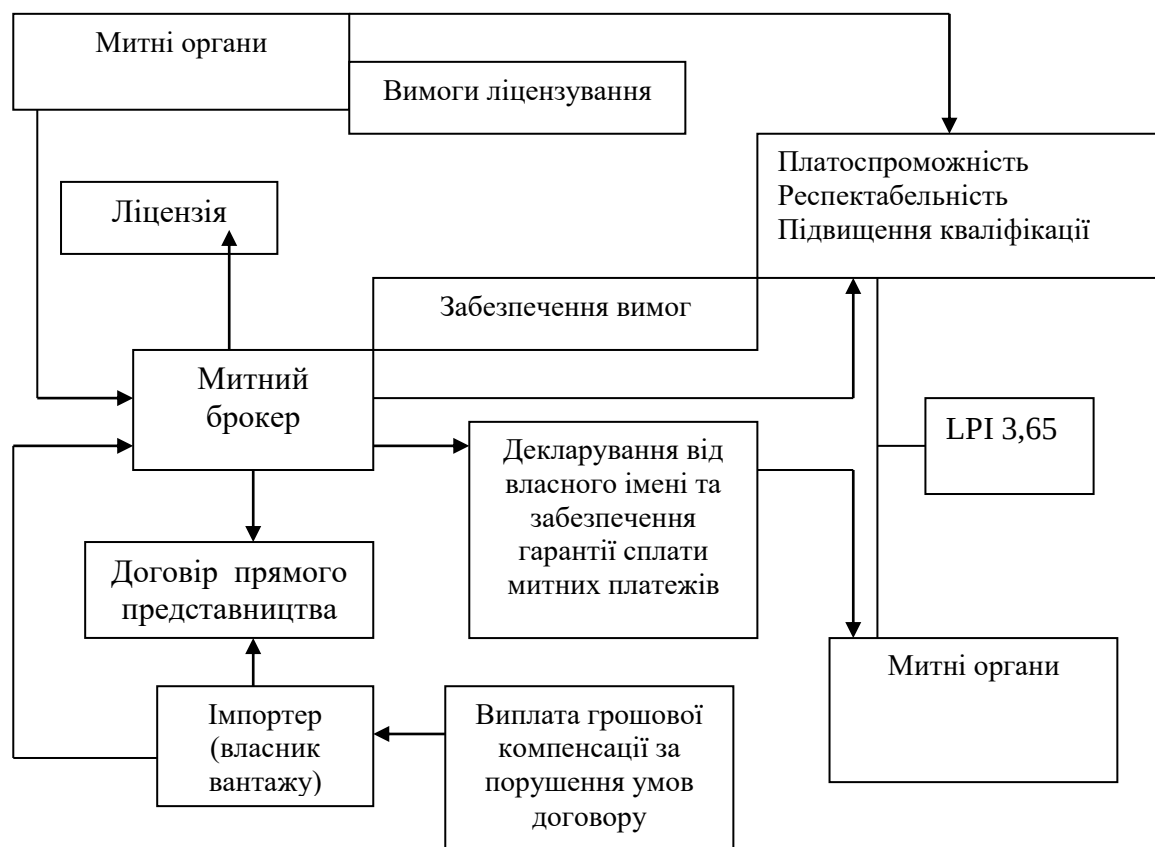

Рисунок 3.3 - Регулювання митної брокерської діяльності у Франції [17]

При декларуванні товарів від власного імені в ЄС, митний брокер несе повну відповідальність за дотримання митних процедур та за сплату митних платежів. Це застосовується навіть у випадках, коли порушення сталося без умислу брокера. Митні органи вимагають від брокерів не тільки демонструвати їх чесність та професійну компетентність, але й надавати фінансові гарантії. Ці гарантії важливі для отримання права на сплату митних платежів після переміщення товарів через кордон.

Із зростанням інтеграції в Європі та відміною митного оформлення між країнами-членами ЄС, митні органи стикаються з новими викликами. Зокрема, вони тепер працюють не тільки з обмеженим числом професійних митних брокерів, але й з операторами, які можуть здійснити лише одну угоду на рік. Це ускладнює контроль за митними процедурами та знижує рівень фінансової безпеки зовнішньої торгівлі в регіоні, підвищуючи ризики для митних органів, особливо в контексті товарів, що імпортуються з третіх країн.

В Греції митні брокери стикаються з особливо строгими вимогами. Щоб практикувати як митний брокер, необхідно бути фізичною особою, мінімальний вік якої становить 21 рік, а максимальний — 70 років. Ліцензування вимагає успішного складання іспиту, що проводиться Комітетом Міністерства фінансів. Важливо, що в Греції лише ліцензовані митні брокери можуть виконувати пряме представництво, тоді як непряме представництво доступне безкоштовно [17].

Ці приклади відображають, наскільки різноманітними є правила і регуляції в різних країнах ЄС, що впливає на спосіб ведення митно-брокерської діяльності та співпрацю з митними органами.

У Італії посада митний посередник, відомий як "spedizioniere doganale", має давню історію та важливу роль у взаємодії з митними органами. Ще у 1864 році був випущений королівський указ, що визначав митних брокерів як осіб з особливою компетенцією у сфері митних справ, які виконують свої обов'язки під особисту відповідальність. Сьогоднішнє регулювання цієї діяльності базується на "професійному законі" від 22 грудня 1960 року, N. 1612, який встановлює вимоги та процедури для здобуття ліцензії митного посередника. Зокрема, кандидатам необхідно мати дворічний досвід практики та скласти професійний іспит, після чого можна отримати ліцензію від митного управління для виконання митних формальностей у обраній зоні діяльності [17].

В Іспанії митні брокери, або "agentes y comisionistas de aduanas", також мають довгу історію, що починається з 1899 року. Важливим етапом стало створення Асоціації експедиторів і брокерів у 1923 році. Для того, щоб стати митним брокером у Іспанії, необхідно скласти іспит у вищому навчальному

закладі за спеціально затвердженою програмою підготовки митних експертів. Діяльність митних брокерів регулюється міністерським наказом, який встановлює не тільки умови доступу до професії, але й вимоги до обов'язкового страхування діяльності на суму не менше 50000 латів, що сприяє забезпеченню безпеки комерційних вантажопотоків і зменшенню ризику шахрайства [17].

Ці системи регулювання в Італії та Іспанії сприяють підвищенню рівня професіоналізму серед митних брокерів та забезпечують належний контроль та безпеку в митній сфері, забезпечуючи дотримання митного законодавства та оптимальне виконання митних процедур.

У Польщі для реєстрації як митний брокер, фізична особа має відповідати низці вимог. По-перше, така особа має проживати в Європейському Співтоваристві, мати необхідний потенціал для виконання правових угод, користуватися всіма громадянськими правами та мати середню освіту. Крім того, особа не повинна мати судимостей за економічні чи фінансові злочини. Кандидати повинні також довести свою професійну компетентність, успішно склавши іспит перед екзаменаційною комісією, призначеною Міністерством фінансів, та виконувати свої обов'язки відповідно до кодексу професійної поведінки [47].

Ці вимоги досить відрізняються від норм, що застосовуються у багатьох інших європейських країнах. Наприклад, у Німеччині та Швеції відсутні строгі регуляції, що визначають статус митного брокера, що може означати менш формалізований підхід до ліцензування або відсутність спеціалізованих іспитів та сертифікації, які є обов'язковими у Польщі.

Такі розбіжності в законодавстві відображають різницю в підходах до регулювання митної діяльності в рамках Європейського Союзу і можуть суттєво впливати на якість і безпеку митного оформлення товарів та послуг у різних країнах.

Узагальнюючи зарубіжний досвід регулювання митної брокерської діяльності розроблено три основні моделі державного регулювання такої діяльності:

Таблиця 3.1 - Моделі державного регулювання митної брокерської діяльності [17]

Модель	Рівень регулювання	Сутність регулювання	Приклади застосування
1 модель	Відсутність державного адміністрування	Вирішення усіх питань, пов'язаних з митним представництвом за засадах і принципах саморегулювання	Німеччина, Королівство Великої Британії і Північної Ірландія
2 модель	Контроль з боку відповідного відомства (митної адміністрації, митниці)	Контроль на рівні Центрального органу виконавчої влади в галузі митної справи.	США, Канада, Франція
3 модель	Сильний авторитетний контроль з боку міністерства	Посилення адміністрування, жорсткі вимоги щодо діяльності митних посередників	Греція, Польща, Італія, Іспанія

У Сполученому Королівстві діяльність митних брокерів має менше законодавчих регуляцій порівняно з багатьма іншими країнами Європейського Союзу, що часто викликає здивування, враховуючи значний обсяг міжнародної торгівлі, який проходить через країну. У Великій Британії митний брокер може представляти широкий спектр професій, включаючи експедиторів, клірингових агентів, митних консультантів та інших, причому жодна з цих ролей офіційно не має юридичного статусу митного представника, що формалізував би їх роль і відповідальність.

Це означає, що митні брокери у Великій Британії визначають свої права та обов'язки через комерційні угоди між собою та своїми клієнтами, без значного державного регулювання або стандартів. Такий підхід може надавати більшу гнучкість у відносинах з клієнтами, але також може призводити до певної невизначеності щодо якості та надійності послуг, які вони надають [44].

Основна відповідальність за дотримання митних правил і захист інтересів клієнта лежить безпосередньо на самому брокері, а юридична відповідальність визначається згідно з умовами конкретної угоди між агентом і клієнтом. Це ставить особливий акцент на важливість добре структурованих контрактів і детального опису взаємних зобов'язань і правил.

3.2. Напрямки удосконалення митного посередництва в Україні

Угода про асоціацію з Європейським Союзом відкрила Україні шлях до поглиблення співпраці з ЄС у сфері економіки та торгівлі, що передбачає проведення відповідних реформ [29, с. 137]. Процес реформування митної справи, включно з інститутами митних брокерів, є частиною євроінтеграційних заходів України.

Ключовим аспектом є детальний аналіз методів реформування сектору митних брокерів в країні. Хоча механізм взаємодії між митницями, митними брокерами та агентами з митного оформлення ще не доопрацьований і не визначені стратегічні напрями розвитку митного посередництва, ризики, які можуть виникати в цьому процесі, залишаються неясними.

Прийняття Концепції реформування державної митної служби та введення системи авторизованих економічних операторів значно змінило орієнтацію митних органів і збільшило значення митних посередників в галузі [21]. Ефективність митного оформлення при переміщенні товарів через митний кордон України залежить від якості та швидкості виконання посередницьких функцій.

Дослідження показало, що спрощення митних процедур та лібералізація митних режимів під час воєнного стану та змін у митному законодавстві підвищують попит на митно-брокерські послуги серед суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності.

У процесі своєї роботи, митні брокери виконують ряд важливих завдань. Вони забезпечують ґрунтовну підготовку, повноту та точність усіх необхідних документів і декларацій. Також відбувається вибір відповідних класифікаторів товарної номенклатури, детальне декларування товарів, а також збір і перевірка різноманітних сертифікатів, включаючи ветеринарні, фітосанітарні, екологічні та радіологічні. Вони також перевіряють договори поставки та перевезення,

займаються розрахунком мита, складанням декларацій потрібної форми та внесенням даних в електронну базу.

Брокери надають митниці повний пакет документів за запитом, опротестовують незаконні дії митників та забезпечують швидку і чітку комунікацію з митниками, співробітниками складів, контрольними службами, державними структурами, банками, логістичними компаніями та іншими [8, с. 118].

На 1 грудня 2023 року, Реєстр митних брокерів містив інформацію про 8566 економічних суб'єктів, яким було надано дозвіл на проведення митної брокерської діяльності від Держмитслужби. Це на 48 суб'єктів більше у порівнянні з даними на 1 листопада 2023 року, коли їх кількість становила 8518. Особливо зазначається зростання кількості фізичних осіб-підприємців в цьому реєстрі [15, с. 33].

Попри значний досвід українських митних брокерів та наявність розгалуженої законодавчої бази, регулюючої їхню діяльність, потреба в модернізації спеціального регулювання залишається актуальною. Такі зміни необхідні для приведення вітчизняного законодавства у відповідність до стандартів Європейського Союзу та адаптації кращих міжнародних практик.

У контексті імплементації європейських норм митного права щодо посередницької діяльності, пропонується внести зміни до Митного кодексу України. Однією з важливих пропозицій є перегляд пункту 38 частини 1 статті 4, щоб точно визначити, що поняття «підприємство» включає будь-яку юридичну особу, створену згідно з установленими процедурами. Це усуне існуючу невідповідність, за якою фізичні особи-підприємці некоректно віднесені до категорії підприємств, що є протиріччям із статтями 12 та 13 Кодексу [6, с. 227].

Ми маємо констатувати, що наявний правовий конфлікт між Наказом Міністерства фінансів України №517 від 27 вересня 2021 року та Митним кодексом України вимагає невідкладного перегляду. Цей наказ передбачає ведення реєстру митних брокерів у електронній базі даних на порталі "Єдине вікно для міжнародної торгівлі" із зазначенням інформації про юридичних осіб та

фізичних осіб-підприємців, які отримують, переоформлюють, анулюють дозволи чи зупиняють їх дію. Це суперечить деяким положенням Митного кодексу і породжує потребу в його актуалізації для вирішення правових неузгодженостей та забезпечення однозначності регулювання діяльності митних брокерів.

Щодо змін у сам Митний кодекс, то пропонується внесення наступних поправок. Важливим є оновлення назви Глави 59 кодексу на "Діяльність митного посередника", що точніше відображатиме зміст цієї секції. Ключове значення має переписування статті 416, яка має чітко визначати митного посередника як підприємство-резидент України, уповноважене на надання послуг з декларування товарів та транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон на підставі договору чи доручення декларанта. Митний посередник повинен мати змогу вести свою діяльність у будь-якому митному органі України, забезпечуючи належне виконання митних процедур.

Також, згідно з оновленою статтею, митний посередник відповідальний за будь-які правопорушення, що визначені Главою 69 Митного кодексу, і його відповідальність має бути застрахована на суму, встановлену центральним органом виконавчої влади, який займається митною політикою. Митні органи та органи охорони державного кордону мають сприяти митним посередникам, забезпечуючи їм безперешкодну діяльність на пунктах пропуску через державний кордон України або в спеціалізованих зонах митного контролю [8, с. 118].

Ці зміни сприятимуть удосконаленню регулювання митної брокерської діяльності, забезпечуючи більшу юридичну визначеність та злагожденість з міжнародними стандартами.

Внесені пропозиції щодо змін у митне законодавство України базуються на важливих положеннях Регламенту (ЄС) № 952/2013 [29], які надають можливість будь-якій особі призначати митного посередника. Цей європейський регламент деталізує два види посередництва: безпосереднє, де митний посередник діє від імені та на користь іншої особи, та опосередковане, де він діє від власного імені, але також в інтересах іншої особи. При спілкуванні з митними органами, митний посередник зобов'язаний вказувати характер свого представництва, чи то

безпосереднє, чи опосередковане, відповідно до положень статті 18 та статті 19 зазначеного регламенту.

Ця ініціатива є спробою внести чіткість у визначення ролі митних посередників та їх відносини з декларантами, забезпечуючи при цьому можливість декларантам самостійно визначати, яким чином вони бажають співпрацювати з посередниками. Запропоновані зміни сприятимуть підвищенню прозорості та ефективності митного процесу. Це стає особливо актуальним в контексті воєнного стану, а також на етапі постконфліктного відновлення економіки України, коли потрібна максимальна гнучкість і чіткість у взаємодії ділових суб'єктів з державними структурами.

Важливість таких змін полягає також у збільшенні довіри бізнесу до митних процедур і оптимізації взаємодії між державою та приватним сектором, що є вирішальним для залучення інвестицій та стимулювання економічного росту.

Також, з огляду на потребу в постійному вдосконаленні митної інфраструктури, планується подальший розвиток електронних технологій та сервісів для міжнародної торгівлі. Ці зміни мають стати фундаментом для підвищення ефективності митних процедур, зниження часу оформлення товарів і спрощення торгових операцій на міжнародному рівні [32, с. 223]. Ці ініціативи мають на меті використання сучасних технологічних рішень для забезпечення швидшого, безпечнішого та більш прозорого митного оформлення, що є критично важливим для ефективної адаптації України до змінних умов глобального ринку.

Започаткований у 2020 році пілотний проект в Україні, спрямований на спрощення адміністративних процесів митних органів через єдиний державний інформаційний веб-портал «Єдине вікно для міжнародної торгівлі», є значущим кроком у векторі державної політики з автоматизації відповідних процесів. Цей проект передбачає автоматизацію процедур надання, переоформлення, припинення дії та анулювання дозволів на митну брокерську діяльність, відповідно до статті 407 Митного кодексу України. Працівники Держмитслужби вже направили в Міністерство фінансів проект наказу для впровадження

зазначеного експериментального проекту, який має на меті спростити та прискорити згадані процеси [21].

Паралельно, інший проект наказу, який затверджено як Наказ Міністерства фінансів № 58 від 4 лютого 2021 року, стосується автоматизації процесів подання та розгляду заяв для надання, переоформлення, припинення та анулювання дозволів на відкриття та експлуатацію митних складів. Впровадження цих заходів має на меті внести пропозиції щодо вдосконалення процедур, що стосуються митної брокерської діяльності та контролю за нею, що також сприятиме зручності та прозорості митних процесів [21].

Окрім того, збільшення обсягів міжнародної торгівлі та розширення номенклатури товарів ставлять перед митними органами України виклики, які потребують ефективних рішень. Відділ таргетингу та профілювання митних ризиків активно працює над розробкою нових механізмів та інструментів для оптимізації митного контролю. Використання сучасних автоматизованих систем допомагає управляти ризиками під час здійснення митних формальностей, підвищуючи ефективність митного оформлення, що в свою чергу сприяє безпеці та поліпшенню умов міжнародної торгівлі.

ВИСНОВКИ

Діяльність митних посередників в Україні стає особливо значущою в контексті глобалізації та розвитку міжнародних економічних відносин. Вони відіграють ключову роль у підтримці вітчизняного бізнесу, забезпечуючи ефективність логістичних процесів, швидке та законне переміщення товарів і транспортних засобів через кордон, а також надання консультаційних послуг. Це сприяє не тільки комерційному успіху, але й підвищенню прозорості митних операцій.

Згідно з ХХ розділом Митного кодексу України, митні посередники включають такі категорії, як митний брокер, утримувач митного складу, утримувач вільної митної зони комерційного чи сервісного типу, утримувач складу тимчасового зберігання, та утримувач вантажного митного комплексу. Особливо важливою є роль митного брокера (ст. 416 МКУ), який надає послуги з декларування товарів і транспортних засобів комерційного призначення, що переміщуються через митний кордон України. Митний агент або агент з митного оформлення (ст. 418 МКУ), є фізичною особою-резидентом, яка займається митним оформленням у рамках трудових відносин з митним брокером.

В умовах військових дій, економічних складнощів і масової міграції, роль митних посередників стає ще більш актуальною. Вони відіграють вирішальну роль у підтримці стабільності та розвитку зовнішньоекономічної діяльності, що є критично важливим для забезпечення економічної безпеки країни. Митні посередники допомагають мінімізувати затримки та бюрократичні бар'єри на кордоні, оптимізувати процедури митного оформлення і тим самим сприяти більш швидкій адаптації бізнесу до змінних умов зовнішньої торгівлі.

Оптимізація та модернізація роботи митних посередників можуть значно сприяти поліпшенню умов ведення бізнесу в Україні, зменшуючи витрати та час на митне оформлення, що, в свою чергу, позитивно впливає на загальний клімат здійснення міжнародних торговельних операцій.

Діяльність митних посередників безпосередньо корелюється з показниками зовнішньоекономічної торгівлі товарами, яка зазнала суттєвих змін за останнє десятиріччя, що пов'язано як з політичними, так і економічними процесами.

Також варто звернути увагу на негативну тенденцію у зростанні частки митних декларацій на ввезення товарів. Протягом 2021 та 2022 років частка імпорту в структурі митних декларацій досягла 70%, що свідчить про нераціональне співвідношення між експортом та імпортом продукції. Це підкреслює важливість ролі митних посередників у балансуванні зовнішньоекономічної діяльності та оптимізації митних процедур.

Ефективність митного посередництва відіграє ключову роль у забезпеченні стабільного розвитку міжнародної торгівлі, економічного зростання та інтеграції країн у глобальні економічні процеси. В умовах щораз більшої складності митних процедур, збільшення обсягів міжнародної торгівлі та підвищення вимог до безпеки питання оптимізації митного посередництва стають особливо актуальними. Проте, незважаючи на значний прогрес у сфері митних технологій і процесів, в Україні залишається низка невирішених проблем, які стримують розвиток митного посередництва.

Основні проблеми, що потребують вирішення, включають:

- складність та непрозорість митних процедур;
 - недостатнє використання інформаційно-комунікаційних технологій;
 - недостатню координацію між державними органами та бізнесом;–
- недосконалість нормативно-правової бази.

Зважаючи на сучасні виклики, постає завдання розроблення та впровадження ефективних механізмів, які б дозволили підвищити прозорість і передбачуваність митних процедур, знизити корупційні ризики та сприяти цифровізації процесів.

Для подальшого вдосконалення митного посередництва в Україні, особлива увага повинна бути зосереджена на ряді ключових напрямів. Перш за все, важливо завершити процес автоматизації митних процедур. Це забезпечить повну інтеграцію та автоматизацію систем електронного декларування з міжнародними

системами, дозволяючи скоротити час на митне оформлення та зменшити людський фактор у цьому процесі.

Також необхідно значно підвищити рівень професійної підготовки митних брокерів. Впровадження спеціалізованих тренінгів та освітніх програм, які відповідають міжнародним стандартам, дозволить брокерам здобути сучасні знання про міжнародну торгівлю та митне законодавство.

Ще одним важливим аспектом є зміцнення законодавчої бази. Стабілізація та адаптація українського митного законодавства до вимог ЄС і міжнародних стандартів забезпечать прозорість і передбачуваність митних процедур.

Співпраця з приватним сектором також має велике значення. Активне партнерство з приватними компаніями може сприяти інноваціям і покращенню якості митних сервісів.

Використання передового міжнародного досвіду і стандартів дозволить підвищити ефективність митного оформлення, зменшити витрати на митні операції і забезпечити більш високий рівень задоволення від роботи бізнесу.

Всі ці заходи відіграють ключову роль у покращенні умов ведення бізнесу в Україні, сприяючи економічній стабільності та адаптації митної сфери до сучасних вимог міжнародної торгівлі.

На основі результатів проведеного дослідження було сформульовано кілька пропозицій для підвищення ефективності митного посередництва в Україні. Однією з ключових ініціатив є гармонізація українського законодавства з нормами Європейського Союзу, що включає впровадження міжнародних стандартів для забезпечення прозорості та передбачуваності митних процедур. Це дозволить мінімізувати правову невизначеність і знизити ризики для бізнесу.

Також пропонується розширити електронне декларування і вдосконалити систему управління ризиками, щоб скоротити час митного оформлення до середнього показника країн ЄС, який становить менше 24 годин. Це допоможе зменшити витрати на митні операції на 20–30%.

Важливим є інвестування в розвиток інфраструктури та автоматизацію митних процедур, що дозволить підвищити якість і швидкість митних послуг.

Зокрема, планується збільшити частку автоматизованих процедур до 80%, що сприятиме зниженню корупційних ризиків.

Додатково розробляються програми обов'язкового навчання та сертифікації для митних брокерів, з метою підвищення їх кваліфікації та професійного рівня. Такі заходи можуть зменшити кількість помилок у митному оформленні на 15–20%.

На завершення, боротьба з корупцією через запровадження електронних систем моніторингу та публікацію результатів митних перевірок допоможе забезпечити вищий рівень прозорості у сфері митного оформлення. Всі ці кроки спрямовані на зміцнення митної системи України і підтримку вітчизняного бізнесу у міжнародному контексті.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бондаренко І.О. Організаційно-правові засади надання митних послуг. Дис. ... канд. юрид. наук : 12.07. Ірпінь, 2006. 212 с.
2. Бороденко Т.М. Сучасний стан адміністрування митних платежів в Україні. *Грааль науки*. 2023. №24. С. 84-90.
3. Бороденко Т.М. Європейський вектор в митному адмініструванні України. *Міжнародний науковий журнал «Грааль науки»*. 2023. № 24. С.132-139.
4. Бороденко Т.М., Левченко К.М. Митна політика України в умовах повномасштабної війни. *Міжнародний науковий журнал «Грааль науки»* 2023. № 27. С.97-102.
5. Бороденко Т.М., Гапонюк М.А., Савченко А.І. Адміністрування митних платежів: аналіз сучасного стану та шляхи вирішення ключових викликів / *Ефективна економіка*. - 2024. - № 2. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2024_2_79. (дата звернення 21.09.2024)
6. Возняковська К.А., Біленець Д.А. Статус митних брокерів в українському бізнесі. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2023. № 1. С. 224-228.
7. Гапонюк М., Бороденко Т. Трансформація митниці: фактори появи електронної митниці. *Грааль науки*. 2023. №6. С. 54-62.
8. Голосніченко І.П., Бойко О.В. Шляхи реформування інституту митних брокерів в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 9. С. 116-119.
9. Гось М.І. Фінансове посередництво під час митного оформлення товарів та переваги його використання. *Приазовський економічний вісник*. 2019. Вип. 5(16). С. 249- 257.
10. Данелюк В. І. Адміністративно-правові засади контролю за посередницькою діяльністю в галузі митної справи. Автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.07. Дніпро, 2011. 20 с.

- 11.Думанська І.Ю., Співак А.Ю. NCTS як імплементація європейської діджитал-практики спільного транзиту в Україні. *Innovation and Sustainability*. 2022. Вип. 4. С. 60–70.
- 12.Ємченко І.В. Чинники мінімізації ризиків у митній брокерській Товарознавчий вісник. 2021. Вип. 14. С. 113-122.
- 13.Заяц В. В., Титор В. Й., Курилов В. А. Процедура спільного транзиту: стратегія та стан впровадження в Україні. *Світ фінансів*. 2022. № 3 (72). С. 83–98.
- 14.Іванов Ю. Б. Розвиток митної політики України в період дії режиму воєнного стану. URL: https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/32589/1/VII_konf_URSES_DBTU_2023-338-341.pdf. (дата звернення 20.09.2024 р.)
- 15.Іванченко Е. Особливості діяльності митних брокерів а умовах правового режиму воєнного стану: сучасний стан та перспективи правового регулювання. *Юридичний вісник*. 2023. Вин. 6. С. 26-36.
- 16.Коробкова О.М. Організаційно-економічні основи регулювання митно-брокерської діяльності. Автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.03. Одеса, 2016. 20 с.
17. Коробкова О.М. Узагальнення та адаптація іноземного досвіду регулювання митно-брокерської діяльності. *Ефективна економіка*. 2016. № 2. URL : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4787> (дата звернення 20.09.2024 р.)
- 18.Митний кодекс України. (№ 4495-VI від 13 березня 2012 р., із змінами). URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>. (дата звернення: 01.09.2024).
- 19.Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://www.mof.gov.ua>.(дата звернення 17.09.2024).
20. Офіційний сайт Асоціації митних брокерів України. URL : <http://www.ambu.org.ua> (дата звернення: 01.09.2024).

21. Офіційний сайт Державної митної служби України. URL: <https://customs.gov.ua> (дата звернення: 01.09.2024).
22. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <https://ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 01.09.2024).
23. Офіційний сайт ТОВ «Митний термінал «Калинівка» URL: <https://mtk.kiev.ua/index.html> (дата звернення: 04.09.2024).
24. Офіційний сайт Податкової адміністрації Польщі. URL : <https://www.podatki.gov.pl/clo/agenci-celni/> (дата звернення: 07.09.2024).
25. Офіційний сайт Уряду Канади. Положення про ліцензування діяльності митних брокерів. URL : <https://laws-lois.justice.gc.ca/eng/regulations/SOR-86-1067/FullText.html> (дата звернення: 10.09.2024).
26. Пашко П.В., Гунько К.І. Контроль за господарською діяльністю митних посередників: баланс приватних і публічних інтересів? *Економіка. Фінанси. Право*. 2019. № 9(2). С. 16-21
27. Приймаченко Д.В. Щодо діяльності митних посередників у процесі реалізації митних формальностей. *Форум права*. 2011. № 1. С. 802–807.
28. Про деякі питання провадження митної брокерської діяльності. Наказ Міністерства фінансів України від 27.09.2021 р. № 517. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1672-21>
29. Про встановлення Митного кодексу Союзу. Регламент Європейського парламенту і Ради (ЄС) № 952/2013 від 09.10.2013 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_009-13. (дата звернення: 10.09.2024).
30. Руда Т.В. Особливості застосування процедури спільного транзиту в контексті норм міжнародного законодавства. *Інноваційна економіка*. 2022. № 1. С. 163–168.
31. Самойловська В.П., Коробкова О.М. Економічна сутність митного посередництва. *Інноваційна економіка*. 2015. Вип. 4 (59). С. 259 - 264.
32. Сидорович О., Герчаківський С. Інформаційне забезпечення митної справи України в контексті цифрової стратегії розвитку суспільства. *Світ фінансів. Митна справа*. 2021. № 1(66). С. 210–225.

- 33.Сочка К.А. Митне посередництво як один з інструментів активації зовнішньоекономічної діяльності в Україні. *Економіка в контексті глобальних змін суспільства. Наукова економічна організація «Перспектива»*. м. Дніпро, 2020. С. 105 – 108.
- 34.Сочка К.А. Діяльність митних посередників в сучасних умовах. *Науковий вісник Ужгородського Університету Серія Економіка*. 2023. Вип. 2 (62). С. 135-140.
- 35.Шалай А. М. Оперативно-розшукова діяльність і митні органи України: проблема законодавчого регулювання в контексті запобігання контрабанді наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2021. Вип. 2. С. 134-140.
- 36.Шевченко Е. А. Повернення помилково та/або надміру сплачених сум митних платежів: шляхи підвищення ефективності захисту прав декларантів. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2023. № 5. С. 432-436.
- 37.Шевчук О.Р., Герчаківська О.Я. Протидія порушенням митних правил в Україні та перспективи адміністративно-процедурного врегулювання. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2024. № 2. С. 533-539.
- 38.Шолом А. С. Пріоритетні напрями вдосконалення митно-тарифного регулювання України в умовах євроінтеграції. *Ефективна економіка*. 2024. № 3. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2024_3_54. (дата звернення: 10.09.2024).
- 39.Шутяк Д.С. До питання про зміст та види митних посередницьких послуг..*Наукові записки. Серія: Право*. 2019. Вип. 6. Том. 2. С. 127-130.
- 40.Шутяк Д.С. Особливості цивільно-правового статусу митного посередника за законодавством України та ЄС. *Університетські наукові записки*, 2020, № 3-4 (75-76), С. 226-233.
- 41.Яковюк І.В., Туренко А.Ю. Економічна безпека України як передумова забезпечення її суверенітету. *Проблеми законності*. 2021. № 154. С. 8-36.
- 42.Average customer retention rate by industry: How does your company compare? (2022). Paddle. URL: <https://www.paddle.com/resources/industry-retention-rates>.

43. Belgian customs, Instruction № 881.0 of 16.03.1998. – URL: http://fiscus.fgov.be/interfdanl/nl/site/customs_eng.htm (дата звернення: 10.09.2024).
44. British international freight association. A Guide to Preparing to Become a Customs Agent, лютий 2019 р. URL: https://www.bifa.org/media/4316303/103858_gpg_customs_agent_web.pdf (дата звернення: 13.10.2024).
45. Confiad Paneuropean Network European Customs Representatives Code of Conduct. International Federation of Customs Brokers and Customs Representatives (Confédération des Agents en Douane). URL : <https://bit.ly/3cx1zkn>.
46. Customs act, R.S.A. 1985, c.1 (2 nd Supp.) Customs Brokers Licensing Regulations. SOR/86-1067. URL : http://laws-lois.justice.gc.ca/eng/regulations/SOR-86_1067/20060623/P1TT3xt3.html (дата звернення: 10.09.2024).
47. Platforma usług elektronicznych skarbowo-celnych. Serwisy Ministerstwa Finansów i Krajowej Administracji Skarbowej. URL: <https://puesc.gov.pl/> (дата звернення: 13.10.2024).
48. Repeat Customer Rate (2022). Geakboard. URL: <https://www.geckoboard.com/best-practice/kpiexamples/percent-returning-customers/>.
49. U.S. Bureau of Customs & Border Protection, “What Every Member of the Trade Community Should Know About: Customs Brokers” publication by the Office of Regulations & Rulings. URL : http://www.cbp.gov/sites/default/files/documents/icp048_3.pdf (дата звернення: 10.09.2024).
50. US Code . – Customs brokers. – 1641(19). – URL : доступу: <http://www.law.cornell.edu/uscode/text/19/1641> (дата звернення: 10.09.2024).

51. Yereshko K., Khoma O., Pyslytsia A. (2024). Digitalization of customs procedures: current prospects, Journal of Vasyl Stefanyk Precarpathian National University. № 2. pp.103-115

ДОДАТКИ

Додаток А

Таблиця А.1 Класифікація основних функцій митних посередників [30]

Назва функції	Характеристика
Адміністративні функції	
Підготовка та подання митних декларацій	Збір необхідної інформації та документів для заповнення митних декларацій; Подання декларацій до митних органів у встановлені терміни; Забезпечення правильності та повноти даних у митних документах
Виконання митних формальностей	Організація проходження митного контролю та огляду товарів; Забезпечення сплати митних зборів, податків та інших платежів; Вирішення питань, пов'язаних із класифікацією товарів згідно з митною номенклатурою
Ведення документації	Зберігання та облік митної документації відповідно до вимог законодавства; Надання звітності про проведені митні операції
Логістичні функції	
Організація перевезень	Планування та координація перевезень товарів через митний кордон; Вибір оптимальних маршрутів та видів транспорту; Організація мультимодальних перевезень та забезпечення їх безперебійності
Управління складськими операціями	Організація складування товарів на митних складах; Забезпечення умов зберігання, що відповідають вимогам митного законодавства; Управління запасами та облік товарів на складах.
Контроль за доставленням товарів	Моніторинг руху товарів у режимі реального часу; Забезпечення своєчасного доставлення товарів до кінцевого пункту призначення; Вирішення питань, пов'язаних з пошкодженням або втратою товарів під час перевезення
Консультаційні функції	
Консультування з митного законодавства	Надання консультацій щодо вимог та змін у митному законодавстві; Оцінювання впливу змін у законодавстві на діяльність клієнтів; Розроблення стратегій відповідності митним вимогам
Навчання персоналу	Проведення тренінгів та семінарів для співробітників компаній-клієнтів; Підвищення кваліфікації в питаннях митного оформлення та логістики
Оцінювання ризиків	Аналіз ризиків, пов'язаних з митним оформленням товарів; Розроблення заходів для мінімізації митних ризиків; Впровадження систем управління ризиками у діяльність клієнтів
Аналітичні функції	
Аналіз митних процедур та практик	. Оцінювання ефективності наявних митних процедур; Виявлення можливостей для оптимізації митних процесів; Розроблення рекомендацій для покращення митних процедур.
Моніторинг та звітність	Моніторинг змін у митному законодавстві та їх впливу на діяльність клієнтів; Підготовка аналітичних звітів про митні операції та результати їх виконання; Проведення досліджень ринку та аналіз конкурентного середовища

Зразок договору про надання митних послуг
Договір № _____
про надання митних послуг.

М. _____ « ____ » _____ 20__ р.

Товариство з обмеженою відповідальністю _____ в особі _____, що діє на підставі _____, іменоване в подальшому «Виконавець», з одного боку,

_____ в особі _____, що діє на підставі _____, іменоване в подальшому «Замовник», з іншого боку, спільно іменовані «Сторони», уклали цей договір про таке.

1. Загальні положення.

1.1. В контексті цього Договору нижче терміни розуміються в такому значенні:

- «Митне оформлення товарів Замовника» - система взаємно обумовлених організаційно-правових заходів, здійснюваних Виконавцем в порядку і на умовах, встановлених для нього Митним кодексом України (МК України), з метою розміщення товарів під певний митний режим або завершення його;
- «Термінал Виконавця» - комплекс (що складається з складу тимчасового зберігання, на якому Виконавець проводить митне оформлення товарів Замовника, і підрозділи митного органу, розташованого на базі цього складу), призначений для проведення митного оформлення товарів, здійснення вантажних операцій з ними;
- «Термінальна обробка товарів Замовника» - вантажні та інші операції з товарами, передбачені МК України, необхідні для митного оформлення.

2. Предмет договору.

2.1. Виконавець зобов'язується виконувати, а Замовник приймати, згідно з актом приймання-здачі робіт, і оплачувати комплекс послуг, пов'язаних з митним оформленням і термінальною обробкою товарів Замовника.

2.2. Діяльність Виконавця, передбачена цим договором, регламентується ТК України, поточними нормативними актами, що стосуються процесу митного оформлення.

3. Порядок взаємодії сторін.

3.1. При підписанні цього Договору або безпосередньо після його підписання (до початку митного оформлення вантажів), Замовник, в двотижневий термін, сповіщає, в будь-якій формі, Виконавця про майбутнє прибуття товару. Одночасно з цим, інформація про кількість, вартість і характеристиках переміщуваних товарів повинна бути доведена до Виконавця в письмовій формі (за допомогою електронної пошти, факсимільного зв'язку або з кур'єром). За письмовим запитом Виконавця, Замовник зобов'язується надати достатні документи, що підтверджують характеристики товарів, необхідні для визначення митного коду і заповнення митної декларації (зовнішньоторговельний контракт або його проект, фотографії, технічну документацію, акти експертизи і т.п.). Такий же порядок дій приймається і при зміні характеристик товарів, що поступають і / або при підписанні Замовником нових зовнішньоекономічних договорів.

3.2. Виконавець, на підставі наданих відомостей, погоджує з Замовником і оформляє у вигляді додатку (додатків) до цього договору, за підписом обох сторін, вартість робіт і послуг з митного оформлення та термінальної обробки вантажів. При затвердженні вартості робіт з оформлення нових вантажів за раніше погодженими тарифами, Виконавець має право повідомити Замовника по електронній пошті або факсом. При поточній роботі по постійно переміщується однорідним вантажам, Замовник завчасно інформує, в будь-якій формі, Виконавця про терміни

надходження очікуваних вантажів. За письмовим запитом Виконавця, Замовник зобов'язаний надати переклад іншомовних документів (зовнішньоторговельний контракт, рахунок на вантаж, товаросупровідні документи) на російську мову, за допомогою факсимільного зв'язку, електронної пошти, або з кур'єром.

3.3. Після прибуття вантажу Замовника на термінал, Виконавець повідомляє про це контактна особа Замовника за реквізитами, наведеними в додатку до договору.

3.4. Замовник видає Виконавцю довіреність на представлення його інтересів в органі, уповноваженому в області митного оформлення.

4. Обов'язки і права Виконавця.

4.1. Виконавець зобов'язаний, від свого імені, за дорученням і за рахунок Замовника, здійснювати всі операції з митного оформлення товарів Замовника;

4.2. Виконавець консулює Замовника в галузі митної справи з питань, пов'язаних з виконанням цього договору.

4.3. Виконавець має право вимагати від Замовника додаткових відомостей, що підтверджують достовірність поданих документів, і відомостей, необхідних для митних цілей.

4.4. Виконавець має право не здійснювати декларування товарів Замовника до моменту отримання від Замовника точних, повних і достовірних відомостей в письмовій формі, і документів, необхідних для митного оформлення.

5. Обов'язки та права Замовника.

5.1. Замовник має право вимагати від Виконавця чіткого і своєчасного виконання робіт і надання послуг, визначених додатком до договору, а також інформування про хід виконання робіт на будь-якому етапі митного оформлення.

5.2. Замовник зобов'язаний надати, в письмовій формі, точні, достовірні і повні відомості і всі документи про переміщувані товари; транспортні, товаросупровідні та комерційні документи, необхідні для митного оформлення та державного контролю (накладні, коносаменти, договори, специфікації, рахунки-фактури), а у випадках, передбачених законодавством України, - дозволу, ліцензії, сертифікати, технічну документацію на товар та інші, необхідні для митних цілей, документи і відомості. За взаємною домовленістю, отримання дозвільних документів (сертифікатів, погоджень і т. П.) Від державних контролюючих органів може бути здійснено Виконавцем.

Надані відомості або документи, які не мають усіх необхідних реквізитів, що забезпечують їх використання в митних цілях, вважаються неврученими Виконавцю, про що Виконавець негайно інформує Замовника.

5.3. Замовник зобов'язаний, на вимогу Виконавця, подавати необхідні для митних цілей додаткові відомості в письмовій формі, і документи про товари, запитувані митним органом.

5.4. Замовник зобов'язаний своєчасно оплачувати всі митні платежі (мито, ПДВ, акцизи, збори, штрафи та інші платежі), необхідні для остаточного митного оформлення.

5.5. Замовник зобов'язаний своєчасно оплачувати рахунки Виконавця за виконані роботи та надані послуги.

6. Умови і порядок оплати послуг Виконавця.

6.1. Оплата Виконавцю за виконані роботи і надані послуги з митного оформлення та термінальної обробки переміщуваних товарів здійснюється згідно з рахунками Виконавця, оформленим відповідно до тарифів, обумовлених в Додатку до цього Договору, і виставляються Замовнику після подання вантажної митної декларації, з відмітками підтверджує виконання всіх митних формальностей .

7. Відповідальність сторін.

7.1. За невиконання або неналежне виконання своїх зобов'язань, сторони несуть відповідальність, передбачену чинним законодавством.

7.2. Виконавець не несе відповідальності за затримку в оформленні товарів з вини Замовника, в тому числі, в разі неподання або несвочасного подання Замовником точних, достовірних і повних відомостей в письмовій формі, і документів про товари, необхідні для митних цілей.

7.3. Замовник несе відповідальність за відповідність товару, фактично прибув для оформлення на термінал, з товаросупровідними документами.

7.4. У разі порушення Замовником, або Виконавцем з вини Замовника, митних правил, і накладення митним органом штрафних санкцій на Виконавця, Замовник відшкодовує Виконавцю понесені прямі матеріальні збитки.

7.5. Виконавець зобов'язується відшкодувати Замовнику збитки, пов'язані з простоем транспортних засобів Замовника в разі невиконання або неналежного виконання Виконавцем своїх зобов'язань.

7.6. Претензії, що виникають з питань, передбачених цим договором або у зв'язку з ним, повинні бути пред'явлені протягом 10 днів після виникнення підстави для їх пред'явлення. Датою пред'явлення претензії вважається дата штемпеля поштового відомства про прийняття листа.

7.7. Кожна зі сторін, залучаючи до виконання даного договору третя особа, несе перед іншою стороною відповідальність за дії залученого особи як за свої власні.

8. Дія договору.

8.1. Замовник має право, до моменту, коли Виконавець справив якесь юридично значиме дію відносно оформлюваних товарів, відмовитися від виконання цього договору за умови попереднього (за 30 днів) повідомлення Виконавця, в письмовій формі про своє рішення, і забезпечення оплати Виконавцю фактично понесених ним витрат.

8.2. Сторони мають право розірвати цей договір, якщо у однієї з них з'явиться достатньо підстав вважати, що дія або бездіяльність іншого боку є протиправними і тягнуть кримінальну відповідальність, або відповідальність, передбачену ТК України або Кодексом України про адміністративні правопорушення (КпАП України).

8.3. Припинення договірних зобов'язань між Виконавцем і Замовником оформлюється актами приймання-здачі послуг і передачі всіх відповідних митних документів з відміткою митних органів, з відшкодуванням кожною стороною фактично понесених контрагентом витрат.

8.4. Цей договір вступає в силу з моменту його підписання уповноваженими представниками сторін, і діє протягом одного календарного року з моменту вступу в силу. Після закінчення календарного року, термін дії договору, за взаємної згоди сторін, може бути продовжений за допомогою підписання додаткової угоди до договору.

9. Інші положення.

9.1. Сторони гарантують, що інформація, що становить комерційну, банківську або іншу охоронювану законом таємницю, а також конфіденційна інформація, отримана від іншої сторони для цілей цього договору, буде використовуватися виключно в цілях його виконання, чи не буде розголошуватися, використовуватися у власних цілях, передаватися третім особам, а також державним органам, за винятком випадків, передбачених законодавчими актами України.

9.2. Усі зміни, доповнення до цього договору дійсні лише в тому випадку, якщо вони вчинені в письмовій формі та підписані уповноваженими представниками сторін.

9.3. Права за цим договором не можуть бути передані третій стороні в цілому або частково без попередньої згоди сторін.

10. Реквізити сторін, підписи уповноважених осіб.

Додаток №1

до Договору № ____ від «____» _____ р.

Погоджена вартість послуг Виконавця за Договором.

№ п/п	Назва послуги	Тариф, грн.
1	Акредитація на митниці	300,00
2	Переакредитація на митниці	300,00
3	Митне оформлення імпорту: заповнення та оформлення ПП або ПД; заповнення та оформлення ВМД; проведення огляду; проходження супутніх видів контролю при необхідності (ветеринарно-санітарний; фітосанітарний)	від 1800,00
4	Митне оформлення експорту: надання зразків документів для заповнення; заповнення CMR, TIR; заповнення та оформлення ВМД; проведення огляду при необхідності;	від 1500,00
5	Митне оформлення посилок: заповнення і оформлення ВМД; проведення огляду; проходження супутніх видів контролю при необхідності (ветеринарно-санітарний; фітосанітарний)	від 1300,00
6	Оформлення сертифіката походження товару (EUR1, СТ1, загальної форми, форми А)	1000,00
7	Реєстрація в фітосанітарній службі м. Київ і Київська область	800,00
8	Оформлення енергоносіїв	договірна

Від Замовника

Від Виконавця

ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "МИТНИЙ ТЕРМІНАЛ
"КАЛИНІВКА"

Фінансова звітність за 2023 рік

Фінансова звітність малого підприємства

Актив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітнього року, тис. грн	На кінець звітнього періоду, тис. грн
I. Необоротні активи Нематеріальні активи	1000	3.50	0
первісна вартість	1001	15.30	15.30
накопичена амортизація	1002	11.80	15.30
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	
Основні засоби:	1010	1 181.40	947.10
первісна вартість	1011	3 515	3 639
знос	1012	2 333.60	2 691.90
Довгострокові біологічні активи	1020	0	
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	0	
Інші необоротні активи	1090	0	
Усього за розділом I	1095	1 184.90	947.10
II. Оборотні активи Запаси:	1100	1.20	
у тому числі готова продукція	1103	0	
Поточні біологічні активи	1110	0	
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	5 002.30	4 588.30
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	22.40	53
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	133.10	469.60
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	
Гроші та їх еквіваленти	1165	3 936.60	5 640.90
Витрати майбутніх періодів	1170	0	
Інші оборотні активи	1190	68.90	88.20
Усього за розділом II	1195	9 164.50	10 840
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	
Баланс	1300	10 349.40	11 787.10

Пасив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітнього року, тис. грн	На кінець звітнього періоду, тис. грн
I. Власний капітал Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	51.50	51.50
Додатковий капітал	1410	0	
Резервний капітал	1415	0	
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	8 242	9 665.60
Неоплачений капітал	1425	0	

Усього за розділом I	1495	8 293.50	9 717.10
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595	409.50	508.80
Короткострокові кредити банків	1600	0	
III. Поточні зобов'язання Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	
товари, роботи, послуги	1615	1 417.60	1 240.40
розрахунками з бюджетом	1620	228.80	311
у тому числі з податку на прибуток	1621	98.50	311
розрахунками зі страхування	1625	0	
розрахунками з оплати праці	1630	0	-0.50
Доходи майбутніх періодів	1665	0	
Інші поточні зобов'язання	1690	0	10.30
Усього за розділом III	1695	1 646.40	1 561.20
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	
Баланс	1900	10 349.40	11 787.10

Звіт про фінансові результати

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	16 036.80	10 044.20
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	5 680.20	3 973.50
Інші операційні доходи	2120	58.80	14.80
Інші операційні витрати	2180	8 679.30	4 974.60
Інші доходи	2240		0
Інші витрати	2270		0
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	16 095.60	10 059
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	14 359.50	8 948.10
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	1 736.10	1 110.90
Податок на прибуток	2300	312.50	200
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	1 423.60	910.90

Фінансова звітність малого підприємства 2022 рік

Актив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного року, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
I. Необоротні активи Нематеріальні активи	1000	7.70	3.50
первісна вартість	1001	15.30	15.30
накопичена амортизація	1002	7.60	11.80
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	
Основні засоби:	1010	1 448.70	1 181.40
первісна вартість	1011	3 434.80	3 515
знос	1012	1 986.10	2 333.60
Довгострокові біологічні активи	1020	0	
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	0	
Інші необоротні активи	1090	0	
Усього за розділом I	1095	1 456.40	1 184.90
II. Оборотні активи Запаси:	1100	12.40	1.20
у тому числі готова продукція	1103	0	
Поточні біологічні активи	1110	0	
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	6 568.90	5 002.30
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	330.40	22.40
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	86.40	133.10
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	
Гроші та їх еквіваленти	1165	1 922.60	3 936.60
Витрати майбутніх періодів	1170	0	
Інші оборотні активи	1190	38	68.90
Усього за розділом II	1195	8 958.70	9 164.50
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	
Баланс	1300	10 415.10	10 349.40

Пасив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного року, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
I. Власний капітал Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	51.50	51.50
Додатковий капітал	1410	0	
Резервний капітал	1415	0	
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	7 330.90	8 242
Неоплачений капітал	1425	0	
Усього за розділом I	1495	7 382.40	8 293.50
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595	287.90	409.50
Короткострокові кредити банків	1600	0	

III. Поточні зобов'язання Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	
товари, роботи, послуги	1615	2 105.40	1 417.60
розрахунками з бюджетом	1620	639.40	228.80
у тому числі з податку на прибуток	1621	639.40	98.50
розрахунками зі страхування	1625	0	
розрахунками з оплати праці	1630	0	
Доходи майбутніх періодів	1665	0	
Інші поточні зобов'язання	1690	0	
Усього за розділом III	1695	2 744.80	1 646.40
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	
Баланс	1900	10 415.10	10 349.40

Звіт про фінансові результати

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	10 044.20	15 410
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	3 973.50	4 732.40
Інші операційні доходи	2120	14.80	1.70
Інші операційні витрати	2180	4 974.60	7 119.10
Інші доходи	2240		0
Інші витрати	2270		0
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	10 059	15 411.70
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	8 948.10	11 851.50
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	1 110.90	3 560.20
Податок на прибуток	2300	200	640.80
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	910.90	2 919.40